

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü**

**PSİKOLOJİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

ANKARA-2009

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

PSİKOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI GELİŞTİRME
ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU

KOORDİNASYON ORTAÖĞRETİM GENEL
MÜDÜRLÜĞÜ

AKADEMİK DANIŞMANLAR

Prof. Dr. Sirel KARAKAŞ

Doç. Dr. Ali KUŞAT

KOMİSYON ÜYELERİ

Doğın CEYLAN (İlköğretim Müfettişı)

Şakir DEMİREZEN (Konu Alanı Uzmanı)

Ülkü D. OĞUZ (Konu Alanı Öğretmeni)

Taner KARAHAN (Konu Alanı Öğretmeni)

Şemsettin KAYA (Konu Alanı Öğretmeni)

Yusuf DUKAN (Program Geliştirme Uzmanı)

Mustafa YÜCE (Rehber Öğretmen)

Günay DURUCAN (Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı)

İÇİNDEKİLER

Sayfa Nu.

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI	1
1. GİRİŞ	2
2. PROGRAMIN VİZYONU	4
3. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI	4
4. PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI	6
5. PROGRAMIN TEMEL YAPISI VE ÜNİTELER	6
6. ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ	8
7. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	9
8. KAZANIMLAR BÖLÜMÜNDE KULLANILAN SEMBOLLER	10
9. KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR	11
10. ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	31
11. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	46
12. DEĞERLENDİRME ÖLÇEKLERİ	54
13. KAYNAKÇA	60

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI

1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu

1. Genel Amaçlar

Madde 2.

Türk Millî Eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılâp ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk Millîyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip; insan haklarına saygılı; kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadî, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi sürekli değişim ve gelişim içindedir. Özellikle XIX. yüzyılın sonu ile XX. yüzyılın başlarında meydana gelen bilimsel ve teknolojik gelişmeler ve sosyokültürel değişiklikler bireyleri ve toplumları derinden etkilemiştir. Bireylerin bu gelişmelere ve değişime uyum sağlayabilmesi, bunların getirdiği olanaklardan yararlanarak yaşamlarını sağlıklı bir şekilde devam ettirebilmesi oldukça karmaşık bir süreç hâline gelmiştir.

Bu süreçlerle yakından ilişkili olan psikoloji bilimi bireyin davranışlarını, zihinsel faaliyetlerini ve bunların altında yatan sebepleri açıklamaya çalışırken, tüm pozitif bilim dallarında olduğu gibi, bilimsel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanmıştır. Konusunun gerektirdiği yeni yöntem ve teknikler geliştirmiştir. Elde edilen bulgular sonucu psikolojinin kapsamı genişlemiş, diğer bilim dallarında olduğu gibi, alt alanlar ortaya çıkmıştır. Kuruluş yıllarında, psikoloji, yapısalcı ekolün etkisi altında insan zihninin bileşenlerini incelemiş, “Ne” sorusuna cevap aramıştır. İşlevselci ekol etkisinde altında zihin ve davranışların amaçları üzerinde durulmuş, “Niçin” sorusuna cevap aranmıştır. Davranışçı ekolün etkisinde, uyarıcı ve tepki ilişkisi ve dıştan gözlenebilen davranışlar incelenmiştir. Gestalt ekolü bütünsel olarak çalışan zihni incelemiş, bunun özellikle algılamadaki ilke ve yasalarını ortaya koymuştur. Psikoanalitik ekol zihnin bilinçaltında olan bölümünü ele almıştır.

Yirminci yüzyılın ilk yarısında psikolojide, yukarıda açıklanan klasik ekoller dönemi sona ermiştir. Bu dönemde psikoloji bilimine ılımlı bir davranışçılık hâkim olmuştur. Bu yaklaşım psikolojinin tanımını, sadece dıştan gözlenebilen davranışları (davranışçı ekolün psikoloji tanımı) değil, standart koşullar dizisine (örneğin, test ve ölçeklere) verilen davranışlardan çıkarsanan bilişsel ve duygusal süreçleri (yapısalcı, işlevselci, Gestalt ve psikoanalitik ekollerin psikoloji tanımı) inceleyen bilim dalı olarak genişletmiştir. Günümüzde davranış terimi, sadece dıştan gözlenebilen davranışları değil, bilişsel özellik ve süreçleri de ifade etmektedir. Psikolojinin biyolojik temeli, yakın geçmişe kadar, psikolojinin belirli alt dallarının (psikofizyoloji, biyopsikoloji vb.) konusu iken günümüzde, bu temel davranışların, bilişsel süreçler ve duyguların açıklanmasındaki temel paradigma niteliğini kazanmaktadır.

Bütün bu gelişmelerin bir sonucu olarak günümüz psikolojisinde canlılar ve özellikle insan, biyo-psiko-sosyal bir varlık olarak ele alınmakta ve incelenmektedir. Psikolojinin temel

bilim niteliğindeki alt dallarında (örneğin deneysel psikoloji, gelişim psikolojisi, sosyal psikoloji) insanın bu değişik yönleri araştırılmakta ve açıklanmaya çalışılmaktadır. Psikolojinin uygulamalı alt dallarında (örneğin klinik psikoloji, endüstri ve örgüt psikolojisi, adli psikoloji) elde edilmiş olan bilgiler ve geliştirilmiş olan teknolojiler ise toplumun çeşitli alanlarında (örneğin, sağlık, eğitim, yargı) kullanılmakta, sorunların çözümü ve ihtiyaçların giderilmesinde bu alanlardaki gelişmelerden yararlanılmaktadır.

Psikoloji biliminin içerdiği bilgi ve teknolojiler; bireyin bilişsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişiminin izlenmesi ve gerekli müdahâlelerin yapılmasında; bireyin doğuştan getirdiği veya olgunlaşma süreci içinde ortaya çıkan potansiyel ve yeteneklerinin tam olarak gerçekleştirilmesinde; kendisiyle barışık ve çevreyle uyum içindeki bireylerin topluma kazandırılmasında kullanılmaktadır.

Türk millî eğitiminin temel amaçları arasında; bedenlen ve ruhen sağlıklı, hür ve bilimsel düşünen, kültürel kimliğini benimseyen ve evrensel değerlerle bütünleştirebilen, kişisel özelliklerini tanıyan ve kendini geliştirmeye çalışan, yarına hazır bireyler yetiştirilmesi yer almaktadır.

Psikoloji bilimi, Türk millî eğitiminin temel amaçlarında belirtilen bu özellikleri tanımlayan, bunların temelinde yatan nedenleri araştıran, onları açıklayan, bireyin bu özelliklere sahip olma dereceleri konusunda bilimsel tahminlerde bulunulmasını sağlayan ve gerektiğinde bu özellikleri değiştirebilen bir bilim dalıdır. Ancak bütün bu işlevler, psikolojinin ilgili alt dallarının uzmanlarınca yerine getirilebilmektedir.

Ortaöğretim kurumlarında uygulanan Psikoloji Dersi Öğretim Programı'nın temel amacı, insan yaşamının her yönüyle ilgilenen, Türk Millî Eğitiminin temel amaçlarında açıklanan özelliklerin de kazanımıyla ilgili olan psikoloji bilimi konusunda öğrencileri bilgilendirmektir. Bireyin yaşamının her anında ve her ortamda geçerli olan psikoloji bilgilerini özümsemesi için, uygun olan konularda (örn. bilişsel süreçler) gerçek örneklerin, diğer konularda ise hipotetik örneklerin verilmesi planlanmıştır. Psikoloji Dersi Öğretim Programı'nda, Piaget'nin “soyut işlemsel dönemine” yeni girmiş olan erginlerde psikoloji biliminin konularına duyarlılık geliştirilmesi amaçlanmıştır. Böylece, erken yetişkinlikle başlayan olgunluk döneminde, bireyler tarafından kullanabilecek bilimsel psikoloji bilgilerinin temelleri atılmış olacaktır.

2. PROGRAMIN VİZYONU

Ortaöğretim Kurumları Psikoloji Dersi Öğretim Programı'nda, psikoloji biliminin temel olay, kavram, teknik ve yöntemlerinin öğretilmesi öngörülmektedir. Bu programda bilgiler, öğrencilerin gelişim düzeyiyle uyumlu bir biçimde verilmektedir. Böylece, zihinsel kapasitelerinin çok üstündeki bilgileri öğrenmeye zorlanan öğrencilerin başvurduğu ezbere öğrenme engellenmekte; onların bilgileri özümseyerek öğrenmesi sağlanmaktadır.

Programın vizyonu, özümseyerek öğrenen öğrencilerin bilgileri nerede ve nasıl kullanılabileceklerini farketmeleridir. Programın temel amacı ise öğrencilerin gelişim düzeyinin elverdiği ölçüde, öğretilenlerin davranışa dönüştürülmesi ve günlük hayata yansıtılabilmesini sağlamaktır. Uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılarak sağlanan bu amaç, öğrencilerin günlük yaşamının temel işlevlerinden olan öğrenme, hatırlama ve bellek alanları için özellikle geçerlidir.

Psikoloji Dersi Öğretim Programı'yla kendi ve çevresindeki gelişim ve değişimin farkında olan, öğrenmeye açık, sosyal konularda katılımcı, hoşgörü sahibi, olumlu eleştiri yapan, uyumlu, üretken, psikolojik açıdan sağlıklı ve mutlu bireyler yetiştirilmesine olanak sağlanması amaçlanmaktadır. Psikoloji Dersi Öğretim Programıyla yetişen öğrencilerin kazandırılmaya çalışılan özellikler açısından, bu programla yetişmeyen öğrencilere göre farklı olacağı öngörülmektedir.

3. PROGRAMIN TEMEL YAKLAŞIMI

Günümüzde öğrenme sürecinde ön bilgileri harekete geçiren, gelişim düzeyini dikkate alan, etkili iletişim kurmaya yardımcı olan, öğrenci katılımına ve öğretmen rehberliğine ağırlık veren yaklaşımlar ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşımlardan psikolojik özellik ve süreçlerin biyolojik yapı ve süreçler temelinde ele alınması yolundaki yaklaşım önem kazanmaktadır. Bir diğer önem kazanan yaklaşım uyarınca, psikolojik özellik ve süreçlerin açıklanmasında kalıtım ile fiziksel, sosyal ve kültürel çevre bütüncül olarak ele alınmaktadır. Yeni ders programlarında yer alan bütüncül yaklaşımda bireyin özellikleri dikkate alınmakta, bu sırada toplumun genel yapısı ve değişen ihtiyaçları da göz ardı edilmemektedir.

Psikoloji Dersi Öğretim Programı, tanımlanan bu bütüncül yaklaşımın öğelerini içermektedir. Programda, öğrencinin kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate almasında, çevreyle uyumlu ve yapıcı etkileşime girmesinde, yeteneklerinin farkına varmasında ve bunları geliştirmesinde kullanacağı bilgi ve becerilerin temelleri atılmaktadır.

4. PROGRAMIN GENEL AMAÇLARI

Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda;

1. Pozitif bilimin ne olduğunu öğrenen, bilimsel düşünmeyi tanıyan ve bunu hayatının çeşitli alanlarında uygulayabilen,
 2. Bilimsel araştırmaların temel özelliklerini öğrenmiş, bilimsel olmayan araştırmaları bilimsel olanlardan ayırt edebilen,
 3. Merak duygusu gelişmiş, araştıran, problem çözmenin önemini **kavramış olan**,
 4. Psikolojinin temel süreçlerini ayırt eden ve anlayan,
 5. Eğitimin temel süreçleri olan öğrenme, bellek ve düşünme konularındaki temel bilgileri öğrenen ve bunları kendi yaşamına uygulayan,
 6. Sosyo-kültürel çevrenin anlam ve önemini kavrayan,
 7. İstek ve ihtiyaçlarını gidermede sosyal kuralları ve değerleri dikkate almanın gerekliliğini fark eden,
 8. Bireysel farklılıkların doğal olduğunu anlayan,
 9. Ruh sağlığının ne anlama geldiğini bilen,
 10. Ruh sağlığını korumanın önemini kavrayan,
- bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır.

5. PROGRAMIN TEMEL YAPISI VE ÜNİTELER

Programın yapısı oluşturulurken psikoloji bilimi konusunda ortaöğretim düzeyinde öğrenilmesi gereken bilgiler, dersin okutulacağı süre, dersi alacak öğrenci düzeyi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmuştur. Dersin içeriğini psikoloji biliminin tanıtımı, temel psikolojik süreçler ve bu bağlamda yer alan öğrenme, bellek ve düşünme ile ruh sağlığı oluşturmıştır. Ünitelerin belirlenmesinde gelişim, çevre (fiziksel ve sosyo-kültürel), öğrenme ve yaşantı değişkenleri ile bu değişkenler arasındaki etkileşimler de göz önünde bulundurulmuştur. Programda bilgi, kavram, değer ve becerilerle ilgili kazanımlar yer almaktadır.

Kazanımların oluşturulmasında, öğrencilerin psikoloji bilgilerini elde etmeleri ön planda tutulmuştur. Ancak bu bilgilerin mutlu, üretken, kendi kendine yetebilen bireyler

olarak yetişme sürecinde nasıl kullanılabileceğine ilişkin ipuçlarının da verilmesi hedeflenmiştir.

Psikoloji Dersi Öğretim Programı’nın içerdği üniteler aşağıda özet hâlinde verilmiştir. Ünitelerin alt başlıkları, “Programın İçeriği” bölümünde sunulmaktadır.

Ünite 1: Psikoloji Bilimini Tanıyalım

Bu ünite; psikoloji biliminin ana unsurlarının, psikolojide uygulanan bilimsel yöntemin ve psikoloji biliminin kapsamının tanıtılması amaçlanmıştır.

Ünite 2: Psikolojinin Temel Süreçleri

Davranışların temelindeki süreçlerin tanıtılması; öğrencilerin, iç dünyalarını oluşturan bu süreçlerin farkına varmaları amaçlanmıştır.

Ünite 3: Öğrenme, Bellek ve Düşünme

Öğrenme, belleme ve düşünmenin temel özellik ve süreçlerinin tanıtılması; öğrencilerin öğrenme sürecinde bu bilgilerden yararlanabilmesi amaçlanmıştır.

Ünite 4: Ruh Sağlığının Temelleri

Kişilik kavramının ve oluşmasındaki etkilerin, ruh sağlığını etkileyen öğelerin ve davranış bozukluklarının tanıtılması amaçlanmıştır.

**PSİKOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NA
GÖRE HAZIRLANACAK KİTAPLARIN FORMA SAYILARI**

DERS KİTABI	
Kitap Boyutu	Forma Sayısı
19,5 cm x 27,5 cm	10-14

PSİKOLOJİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMINDAKİ ÜNİTELER VE SÜRELERİ

	ÜNİTELER	KAZANIM SAYISI	DERS SAATİ	ORANI (%)
1. ÜNİTE	PSİKOLOJİ BİLİMİNİ TANIMALIM	8	10	14
2. ÜNİTE	PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	25	30	42
3. ÜNİTE	ÖĞRENME, BELLEK, DÜŞÜNME	13	16	22
4. ÜNİTE	RUH SAĞLIĞININ TEMELLERİ	13	16	22
	TOPLAM	59	72	100

6. ÖĞRENME VE ÖĞRETİM SÜRECİ

Öğretimde kullanılan yöntem ve teknikler, bireylerin kazanacağı bilgi ve becerilerin kalıcı olmasında etkilidir.

Programın öngördüğü hedeflere sadece geleneksel öğretim yöntemleriyle ulaşılabilmesi mümkün değildir. Bu hedeflere ulaşmak için Psikoloji Dersi Öğretim Programı'nda, öğrencilerin düşünmelerini, araştırmalarını, sorun çözmelerini ve edindikleri bilgi ve beceriyi yeniden yapılandırıp hayata geçirmelerini destekleyen yeni yöntem ve tekniklere yer verilmiştir.

7. PROGRAMIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Psikoloji Dersi Öğretim Programı, Anayasamızda ve Millî Eğitim Temel Kanunu'nda belirlenen hedeflere ulaşmak için hazırlanmıştır. Buna göre;

1- Üniteler ve kazanımlar birbirinin ön koşulu olacak şekilde sıralanmıştır. Uygulamada bu sıralamaya dikkat edilmelidir.

2- “Etkinlik”, kazanımları gerçekleştirmek amacıyla düzenlenen, öğrencinin öğrenme-öğretme sürecinde merkezde olduğu ve aktif bir rol aldığı, öğrenme sürecini zenginleştiren ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlayan/kolaylaştıran sınıf içi veya sınıf dışı çalışmalardır. Öğretmen, okulun bulunduğu çevre ve imkânları dikkate alarak programda örnek olarak verilmiş olan etkinlikleri aynen uygulayabilir ya da kendisi yeni etkinlikler geliştirebilir. Yeni etkinlikler geliştirilirken kazanımlar, öğrenci özellikleri ve çevresel koşullar göz önünde bulundurulmalıdır.

3- Başarabilme duygusu, içsel güdülenmeyi sağlar. Öğrencinin sorumluluk duygusu, hedefleri, ilgi alanları, yeterlilikleri ve beklentileri başarı güdüsünü besleyen ve öğrenmeyi hızlandıran etkenlerdendir. Bütün bunlar doğrultusunda eğitim ve öğretim sürecinde, öğrencide içsel güdülenmenin sağlanmasına önem verilmelidir.

4- Değerlendirme, öğrenmenin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğretmen, kazanımlara uygun ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerini seçmelidir. Sadece öğrenme ürünü değil, öğrenme süreci de değerlendirilmelidir. Değerlendirmede sonuç odaklı yöntemlerle, sürece dayalı değerlendirme yöntemleri birlikte kullanılmalıdır. Bu değerlendirme yöntemleri ve araçları; gözlem, görüşmeler, öz değerlendirme ölçekleri şeklinde olabilir. Değerlendirme yapılırken bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

5- Öğretmen, Psikoloji Dersi Öğretim Programı'ndaki kazanımları kavratmaya çalışırken hedeflenen bilgi, beceri ve kavramları göz önünde bulundurmalı, öğrencilerin ön bilgilerinden yararlanmalı ve bilgileri gündelik yaşamla ilişkilendirmelidir.

6- Program uygulanırken ilgili zümre öğretmeniyle iletişim kurulması yararlı olacaktır.

8. KAZANIMLAR BÖLÜMÜNDE KULLANILAN SEMBOLLER

 Sınıf Okul içi etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin sınıf /okul içinde yapılacağını gösterir.
 Okul dışı etkinlik	Bu sembol, ilgili etkinliklerin tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.
 Ders içi ilişkilendirme	Bu sembol, ilgili kazanımlarla/ünitelerle ilişkilendirilebilecek diğer kazanımları/üniteleri gösterir.
 Uyarı	Bu sembol, ilgili üniteye işlenecek konuların sınırlarını, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.
 Ölçme ve Değerlendirme	Bu sembol, eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek ölçme-değerlendirme etkinliklerini göstermektedir. Burada verilen ölçme araçları bir öneridir. Öğretmen, öğrencilerin performansını en iyi şekilde ölçebileceğini düşündüğü farklı araç ve yöntemler de kullanabilir.

9. KAZANIMLAR, ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE AÇIKLAMALAR

<i>Bu ünite sonunda öğrenci:</i>			
	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
LÜNİTE PSİKOLOJİ BİLİMİNİ TANIMALIM	1. Psikolojinin konusunu kavrar.	 1. Etkinlik (Psikoloji Deyince) gerçekleştirilecektir.	[!] Psikoloji biliminin ilgilendiği konular yaşamdan örnekler verilerek açıklanır. [!] Psikolojinin felsefeden farkı vurgulanır.
	2. Psikolojinin bir bilim dalı olma sürecini kavrar.	 “Tarihte Psikoloji” Öğrencilerin bir önceki ders sonunda yapılan görevlendirilmeleri yoluyla, psikoloji biliminin gelişimine katkısı olmuş ülkemiz ve dünyadaki bilim insanlarının fotoğraflarını/resimlerini içeren bir çalışma kağıdı düzenlenir. Psikolojinin gelişim süreci bu resimler kullanılarak kısaca anlatılır. Etkinlik sonunda bir tarih şeridi düzenlenir. Yaklaşımlar bu şeride tarihsel sıralamaya göre yerleştirilir. Öğrencilerden, tarihimizde psikolojinin konuları ile ilgilenmiş olan İbn-i Sina gibi bilim insanları, psikolojiye ilişkin uygulamaların yapıldığı Kayseri’deki Gevher Nesibe Şifahanesi gibi kurumlar hakkında bilgi toplaması istenir.	[!] Psikolojinin bir bilim dalı olma süreci açıklanır. [!] Psikolojideki ekollerin günümüz psikoloji çalışmalarına olan etkileri vurgulanır. [!] Ülkemizde ve dünyada, geçmişte ve günümüzde, psikoloji biliminin oluşmasına ve gelişmesine katkıda bulunmuş bilim insanları tanıtılmalı, çalışmalarından örnekler verilir.
	3. Psikolojinin bir bilim olarak ölçütlerini ve amaçlarını kavrar.		[!] Psikoloji biliminin amaçları vurgulanır. [!] Gözlenebilirlik, ölçülebilirlik ölçütleri açıklanır.

I. ÜNİTE PSİKOLOJİ BİLİMİNİ TANIYALIM	4. Psikoloji araştırmalarında uygulanan yöntem ve teknikleri tanır.		[!] Doğal gözlem, vaka incelemesi ve anket çalışması işlenir. [!] İlişkisel ve deneysel yaklaşımların farkı verilir; psikolojinin amaçları açısından bu iki yaklaşım değerlendirilir.
	5. Psikolojinin, etik kurallara uyması gerektiğini kavrar.	Öğrenciler psikolojideki etik kurallarla ilgili araştırma yaparlar. Elde ettikleri bilgileri sınıfla paylaşırlar.	[!] Psikoloji araştırmalarında ve psikolojideki uygulama alanlarında geçerli etik kurallar açıklanır.
	6. Psikolojinin alt dallarını bilir.	Öğrenciler psikolojinin alt dalları sayısına göre gruplara ayrılır. Her gruba bir alt dal verilir. Öğrenciler, grup içinde çalışarak kendi dallarını tanıtıcı ifadelerin yazıldığı kartlar hazırlar. Sınıfa getirilen bu kartlar öğretmen tarafından karıştırılarak dağıtılır. Gruplar sırayla ellerinde bulunan kartlardaki ifadeleri okur. İfadenin hangi dala ait olduğu öğrencilere buldurulur. Konu, öğretmen rehberliğinde büyük grup tartışma tekniği kullanılarak pekiştirilir.	[!] Psikolojinin ülkemizde eğitim öğretim programlarında yer alan temel bilim alt dalları (deneysel psikoloji, bilişsel psikoloji, gelişim psikolojisi, sosyal psikoloji) ve uygulamalı alt dalları (klinik psikoloji, sağlık psikolojisi, trafik psikolojisi, spor psikolojisi, endüstri ve örgüt psikolojisi, din psikolojisi vb.) tanıtılır.
	7. Psikolojinin iş alanlarını bilir.	Öğrencilerin psikologların çalıştığı alanlar hakkında İnternet ortamında inceleme yapmaları istenir.	[!] Psikologların çalıştıkları alanlar ve kurumlar (eğitim, sağlık, adli, askerî kurumlar, üniversiteler ve araştırma merkezleri vb.) tanıtılır.
	8. Psikoloji ile diğer bilim dalları arasında ilişki kurar.	Daha önce işlenen konularla ilgili sorular sorularak öğrencilerin ön bilgileri yoklanır. Bu bilgilerden yola çıkılarak psikolojinin hangi bilimlerle ilişkili olabileceği sorulur. Öğrencilerin cevapları alınır. Bu cevaplar doğrultusunda psikolojinin diğer bilimlerle ilişkisi üzerinde durulur ve bu ilişkiler, öğrencilerle birlikte, sınıfta şemalaştırılır (Öğretmen öğrencilerle birlikte bu ünitenin sonunda kavram haritası oluşturabilir.).	[!] Psikolojinin doğrudan veya dolaylı olarak ilişkili olduğu biyoloji bilimleri (biyoloji, fizyoloji, zooloji, genetik, vb.) ve sosyal (sosyoloji, antropoloji vb.) bilimler arasındaki ilişki belirtilir.

:Sınıf-okul içi etkinlik :Okul dışı etkinlik [!] :Uyarı :Ders içi ilişkilendirme :Ölçme ve değerlendirme

Bu ünite sonunda öğrenci:

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	9. Davranışın oluşum sürecini fark eder.	 Öğrencilerin davranışların temelinde yatan süreçleri fark etmeleri, bunlarla ilgili örnekler vermeleri sağlanır.	[!] Davranışın oluşum şemasının temelinde uyarıcı ve davranış ilişkisi olduğu üzerinde durulur. [!] Duyum, algı, öğrenme, bellek, hatırlama, kişilik vb. psikolojik süreçlerin uyarıcı ve davranış arasında yer aldığı belirtilir.
	10. Psikolojik süreçlerle biyolojik yapı ve süreçler arasında ilişki kurar.	 Görme ve işitmenin, dil ve konuşmanın, hareketlerin beyindeki alanlarını gösteren resimler bulunur. Bunlar öğrencilere gösterilir, söz konusu alanların hasar görmesi durumunda neler olabileceği anlatılır.	[!] Resim ve şemalar kullanılarak psikolojik süreçler ve davranışların beyin yapıları ve genlerle ilişkisi açıklanır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	11. Kalıtım ve çevrenin, psikolojik süreçler ve davranışlar üzerindeki etkilerini tartışır.	<p> Yürüme, konuşma, şiir ezberleme, şarkı söyleme ve basketbol oynamayı öğrenmede kalıtım ve çevrenin göreceli etkileri sınıfta tartışılır.</p> <p> Tartışma konusuyla ilgili, birbirleriyle farklı iki önerme oluşturularak tahtaya yazılır. Öğrencilere tartışma konusu olarak verilen önermelere ne derece katıldıkları sorulur ve öğrencilerin düşüncelerini “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” şeklinde ifade etmeleri istenir. Öğrencilere teker teker söz verilerek, düşüncelerini açıklamaları istenir. Açıklamaları bütün sınıfın dinlemesi sağlanır. Öğrencilerin düşüncelerini değiştirebilecekleri ifade edilerek bütün öğrencilerin tartışmaya katılmaları için çaba gösterilir.</p>	<p>[!] Davranışların hemen hemen tümünde hem kalıtım hem de çevrenin (doğuştan ve edinilmiş donanımın) etkili olduğu açıklanmalı, ancak bunların etkilerinin göreceli olduğuna işaret edilir.</p> <p>[!] Çevre teriminin fiziksel, sosyal ve kültürel boyutlarının olduğuna dikkat çekilir.</p>

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	12. Gelişimin yaşam boyu devam ettiğini kavrar.	 2. Etkinlik (Daha Gelişecek miyiz?) gerçekleştirilecek.	[!] Farklı psikolojik süreçlerin gelişiminin farklı dönemlerde (olumlu veya olumsuz) tamamlandığı gösterilmelidir. Öğrenciye, yürümenin gelişiminin bebeklik çağında; kavramsal öğrenme ve hipotez kurmanın ise ergenlikte tamamlandığı, sağlıklı yaşlanan bireyin irdeleme yeteneğinin ileri yaşlılığa kadar devam ettiği, çalışma belleğinin yaşlılıkla olumsuz etkilendiği anlatılır. [!] Fiziksel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimin bir bütünlük içerdiği vurgulanır.
	13. Gelişim dönemlerinin temel özelliklerini kavrar.	 3. Etkinlik (Gelişim Görevleri) gerçekleştirilecek.	[!] Yenidoğan- bebeklik- çocukluk - ergenlik- yetişkinlik-yaşlılık dönemlerindeki gelişimsel özellikler (fiziksel, bilişsel, ahlaki vb.) vurgulanır. [!] Bilişsel (Piaget) ve ahlaki (Kohlberg) gelişim kuramları anlatılır. [!] Bebeklik ve çocukluktaki temel görevler içerisinde bağımlılık ve bağımlılık kavramları vurgulanır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	14. Ergenlik döneminde ortaya çıkan hızlı değişimin, gelişme sürecinin bir parçası olduğunu fark eder.	 4. Etkinlik (Değişiyorum – Gelişiyorum) gerçekleştirilecek.	[!] Bilişsel, sosyal ve fiziksel alanlardaki gelişimler vurgulanır.
	15. Ergenlik dönemi temel özelliklerinin farkına varır.	 Öğrenciler ergenlik döneminin temel özelliklerini ve ergenleri etkileyen durumları araştırır. Öğretmen, iç içe iki çember oluşturacak şekilde öğrencilerin yerleşmelerini sağlar. İç çemberde tartışma konusu hakkında konuşmak isteyen öğrenciler, dış çemberde ise dinleyici konumundaki öğrenciler oturur. İç çemberde, sonradan dış çemberden tartışmaya katılacak öğrenciler için boş yerler bırakılır. Dış çemberden yeni fikirler üreten öğrenciler iç çembere alınarak tartışmaya dâhil edilir. İç çemberdeki öğrenciler ergenlerin yaşadıkları dönemin temel görevlerini, bu dönemde ergeni etkileyen ortamlar ve nedenlerini tartışır.	[!] Ergenlik dönemi görevlerine (kimlik gelişimi, ebeveyn ve akranlarla olumlu ilişki kurma vb.) vurgu yapılır. [!] Ergenin kimlik oluşumu sürecinde, rol karmaşası ile kuşaklararası çatışmaların etkileri vurgulanarak, bu etkilerin nedenleri üzerinde durulur. [!] Grubun ergen üzerindeki etkisi vurgulanır.
	16. Ergenlik dönemini ve bu dönemi etkileyen etkenleri irdeler.		
	17. Duyumun özellikleri ve temel duyum bilgileri ile bilginin başlangıcı arasındaki ilişkiyi görür.	 Duyu organlarının işlevde bulunmamasının bireyi nasıl etkileyebileceği, hipotetik örnekler üzerinden tartışılmalıdır.	[!] Duyumların sadece görme, işitme, tat alma, koku ve denge duyumundan ibaret olmadığı; kas, kas kırılganlığı, iç organlardan gelen duyumlarla ciltteki organların verdiği acı-ağrı, sıcak-soğuk ve basınç duyumlarının da bulunduğu anlatılır. [!] Bunların yaşam için önemi, örneklerle tartışılır. [!] Duyusal eşik verilir. [!] Görme, işitme ve diğer duyumların bilgisi verilir.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	18. Uyarılmanın bireyin davranışı üzerindeki etkilerini örneklendirir.	 Karanlık bir ortamdan ışıklı bir ortama geçen bireyin görme sorunu yaşaması, duysal yoksunluk ve sosyal ilişki yokluğu, bir insanın kendi isteği dışında tek başına yaşamak zorunda kalması gibi fiziksel uyarıcı eksikliği ve sosyal yalıtımın etkisine ilişkin örneklerden yola çıkılarak aşırı veya yetersiz uyarılmanın birey üzerindeki etkisi tartışılır.	[!] Aşırı ve yetersiz uyarılmanın birey üzerinde olumsuz etkisinin olduğu vurgulanır.
	19. Duyusal süreçlerde alışma ve duyarlılaşmanın etkilerini anlar.	 Öğrencilerin bu iki sürecin birbirine ters olduğunu anlaması sağlanmalıdır. Alışmada, aynı etkiyi elde etmek için daha yüksek uyarıcı şiddetlerine gereksinim vardır. Duyarlılaşmada ise daha önce etkili olmayan düşük uyarıcı şiddetlerinin etkili hâle gelmesi söz konusudur. 5. Etkinlik (Otobüste!) gerçekleştirilecektir.	[!] Duyumlar için geçerli olan alışkanlık ve duyarlılaşmadaki ortak ögenin, uyarıcıların tekrarlanması olduğu vurgulanır.
	20. Algılamanın uyarıcıları anlamlandırma süreci olduğunu kavrar.	 Sınıfa algılamadaki örgütlenme ilkelerini gösteren resim ve şemalar getirilir. Öğrencilerin bu resim ve şemalarda geçerli olan algılama ilkelerini belirtemeleri istenir.	[!] Nesne algılama, algısal değişmezlikler ve derinlik algısı açıklanır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	21. Algıyı etkileyen etkenleri açıklar.	 Sınıfa resim öğretmeni, mimar, müzisyen, fotoğrafçı, reklamcı vb. mesleklerin uzmanları davet edilir ve bu kişilerin çalışmalarında algılama ilkelerinden nasıl yararlandıkları konusunda öğrencileri bilgilendirmeleri istenir. Sınıfta 4 - 6 kişilik vızıltı grupları oluşturulur. Her grup kendi arasında “Kültürün, Yaşantıların ve Beklentilerin Algılamaya Etkisi” konusunu örneklerle tartışır ve ulaştıkları sonucu sınıfla paylaşır. Daha sonra sınıf ikiye bölünür, gruplardan biri konuyla ilgili soru sorarken diğeri cevap vermekle görevlendirilir. Bu yapı içinde konu irdelenir.	<p>[!]Algı yanılsamaları açıklanarak örnekler verilir.</p> <p>[!] Algılamanın örgütlenme ilkeleri resim ve şemalardan hareketle buldurulur.</p> <p>[!] Şekil-zemin ilişkisi, devamlılık-benzerlik, yakınlık- uzaklık vb. algılama prensiplerine yer verilir.</p> <p>[!] Algıyı etkileyen sosyal, çevresel değişkenliklerin ve bu bağlamda dikkatin, geçmiş yaşantıların, beklentilerin, dürtü ve güdünün algılama üzerindeki etkisine yer verilir.</p>
	22. Duyum ve algı arasındaki farkı kavrar.	 Örnekler verilerek öğrencilerin duyum ve algı arasındaki farkı kavramaları sağlanır.	[!]Duyum ve algı, bilinçlilik açısından değerlendirilir.
	23. Güdülenmeyi ortaya çıkaran ve etkileyen etkenleri analiz eder.	 Öğrenciler, “güdülenme” konusunda araştırma yaparak elde ettikleri verileri sınıf ortamında paylaşır. Paylaşım sırasındaki örneklerden yola çıkarak güdülenme kavramı açıklanır. Güdülenmeyi ortaya çıkaran etkenler sınıfta tartışılarak listelenir. Dürtü ve güdülerin hiyerarşik yapısı açıklanır.	<p>[!] Güdülenme süreci örnekler üzerinden açıklanır.</p> <p>[!] Olumlu ve olumsuz pekiştireçler ile ödül ve ceza örneklendirilerek açıklanır.</p> <p>[!] Dürtüler, uyarıcı kaynaklı güdüler ve sosyal güdülerin etkisi ile gerçekleşen davranışlar örneklendirilir.</p>
	24. Güdülenmiş davranışı güdülenmemiş davranıştan ayırt eder.	 Öğrencilerden, yüksek performans gösterilerek sonuca ulaşılan, isteksizlik nedeniyle sonuca ulaşılmayan, görevin yarım bırakıldığı, güdülenmiş ve güdülenmemiş davranış örnekleri listelemeleri istenir.	
	25. Kendi potansiyelini gerçekçi olarak değerlendirmenin önemini kavrar.	 Öğretmen, öğrencilerin “bireyin kendini tanıması” ile ilgili düşüncelerini öğrenir.	[!] Güdüler hiyerarşisi, fiziksel, duygusal, bilişsel özellikler ve yetenekler ele alınır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	26. Duyguyu tanımlar; duygu türlerini ayırt eder.	 Öğrencilerin ders kitaplarından, bilinen edebiyat eserlerinden veya sınıfın çoğunun seyretmiş olduğu filmlerden duygu örnekleri vermesi istenir.	[!] Duygularla genel uyarılmışlık hâlinin ilişkisi açıklanır. [!] Haz, korku, kaygı, öfke, saldırganlık gibi duygular tartışılır. [!] Psikoloji biliminde, sadece gözlenebilir ve ölçülebilir nitelikteki duyguların ele alındığı; bu ölçütleri taşımayan örneğin sevgi, merhamet, utanma gibi duyguların üzerinde çalışılmadığı vurgulanır. [!] Duyguların dürtü ve güdülenme ile olan ilişkisi irdelenir.
	27. Duyguların davranışlarımıza etkisini fark eder.	 Öğrencilerden, bir hafta boyunca yazılı ve görsel basını izlemeleri istenir. Duygu ve heyecanları kontrol edemeden kaynaklanan olumsuzluklar (düşünlerde, trafikte, maçlarda, ani öfke nöbeti vb. kaynaklanan olaylar) sınıfta tartışılır.	[!] Duyguların kontrolü üzerinde durulmalıdır. [!] Duyguların sözel ve sözel olmayan ifadesi açıklanır. [!] Beden dilinin duyguların ifadesindeki önemi vurgulanır.
	28. Bilinç ve bilinçaltı kavramlarını ayırt eder.	 Öğrenciler, çok önemli bir sınava çalışırken başka uyarıcıların bilinç düzeyinde algılanıp algılanmadığını, uyuyan bir kişinin bilinçli olup olmadığını anlamak için gözlemler yaparlar ve vardıkları sonuçları sınıfta tartışırlar.	[!] Bilinç ve bilinçsizliğin kategorik olmadığı, bilinçliliğin farklı düzeyleri olduğu (dikkatli uyanıklık, gevşek uyanıklık, hafif uyku vb.) vurgulanır.
	29. Dikkati tanımlar ve dikkat türlerini ayırt eder.	 Öğretmen sınıf ortamında gerçekleştirebilen ve dikkatin değişik türlerini içeren örnekler hazırlar. Öğrencilerden başka örnekler bulması istenir.	[!] Öğrenciler dikkatin, duyumdan bellek ve öğrenmeye kadar tüm bilişsel süreçleri etkileyen bir üst süreç olduğu kavratılır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
II. ÜNİTE PSİKOLOJİNİN TEMEL SÜREÇLERİ	30. Bilinçlilik türlerini öğrenir.	 Öğretmen bilinç durumları ile ilgili bir sunum hazırlayarak sınıfta öğrencilerle paylaşır.	[!] Farklı bilinç durumları (uyku, rüya, hipnoz, meditasyon vb.) örnekendirilir. [!] Bilinç, biliş ve duygularda maddelerin etkisi olduğu açıklanır.
	31. Sosyal psikoloji ile sosyoloji arasındaki farkı ayırt eder.		[!] Sosyal psikolojinin olayları ele alış biçiminin sosyolojiden farkı vurgulanır.
	32. Sosyal biliş ve sosyal etki türlerini bilir.	 Öğretmen sosyal psikoloji için örnek davranışlar hazırlar. Bu örneklerde, sosyal biliş, tutum, ön yargı ve grupların bireylerin davranışlarına etkisi vurgulanır.	[!] Sosyal biliş türleri arasında şemalar ve yüklemenin olduğu üzerinde durulur. [!] Tutum ve ön yargılar açıklanır.
	33. Davranışı etkileyen sosyal etkenleri analiz eder.	 Öğrencilerden aile, arkadaş, toplum, moda, medya gibi sosyal çevrelerin davranışlara etkileri konusunda dergi, gazete ve televizyonda yer alan haber ve programlardan yararlanarak araştırma yapmaları istenir. Öğrenciler bu etkilere ilişkin sunumlar yapar. Öğretmen, haber ve programlarla ilgili yorum gerektiren soruları hazırlar ve öğrencilerin bunları cevaplamasını ister. Gelen yanıtları değerlendirir ve sentezlemeye çalışır. Öğrencilerden sunumlarını kompozisyon hâline getirmeleri istenir.	[!] Birey – kültür ilişkisi vurgulanarak aile, arkadaş, toplum, moda, medya vb. sosyal çevrenin, bireyin davranışlarına etkisi ele alınır. [!] Sosyal ve kültürel etki türleri vurgulanır. [!] Roller ve beklentiler açıklanır.

Bu ünite sonunda öğrenci:

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
III. ÜNİTE ÖĞRENME, BELLEK, DÜŞÜNME	34. Öğrenmeyi örnekendirerek açıklar.	 Öğretmen, öğrencilere hem öğrenilmiş hem de öğrenme ürünü olmayan örnek olaylar sunar. Öğrenciler bu örnek olayları tartışarak öğrenilmiş davranışlarla öğrenilmemiş davranışları karşılaştırırlar. Öğrenilmiş ve öğrenilmemiş davranışlardan örnekler vererek öğrenmeyi açıklarlar.	[!] Öğrenilmiş davranışlar ile içgüdüsel ve refleks türü davranışlar örnek verilerek bunlar arasındaki farklar buldurulur.
	35. Öğrenme türlerini kendi öğrenme yaşantısıyla ilişkilendirir.	 Öğrencilerden, öğrenme türleri ile ilgili araştırma yapmaları ve bu araştırmaları derleyerek bir sunu hazırlamaları istenir. Hazırlanan sunular sınıfta paylaşılır. Yapılan sunumlardan yola çıkılarak hangi davranışlar hangi öğrenme yoluyla kazanılabileceğine dikkat çekilir. Öğrenciler, bu araştırmalardan kendi yaşantılarında nasıl yararlanabileceklerini tartışır.	[!] Temel öğrenme türleri verilir. [!] Öğrenme türlerinin davranışlarımızı biçimlendirmedeki rolü (sosyalleşmede model olarak öğrenmenin etkisi gibi) işlenir.
	36. Öğrenmeyi etkileyen etkenleri irdeler.	 6. Etkinlik (Benim de Hipotezlerim Var!) gerçekleştirilecektir.	[!] Biyolojik ve sosyo-kültürel etkenlerin öğrenmeyi nasıl etkilediği vurgulanır. [!] Öğrenilmiş çaresizlik üzerinde durulmalıdır. [!] Öğrenmenin en azından üç etkenin (birey, öğrenme malzemesi, öğrenme yöntemi) sonucu olduğu açıklanır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
III. ÜNİTE ÖĞRENME BELLEK, DÜŞÜNME	37. Öğrenme stratejilerini bilir ve bunlardan yararlanır.	 Öğrenciler öğrenme stratejilerini araştırırlar. Önceden bildikleri öğrenme stratejileriyle yeni öğrendiklerini karşılaştırırlar. Gerektiğinde, kendi öğrenme stratejilerini yeniden düzenlerler.	[!] Öğrenciler hangi stratejinin, hangi öğrenme görevinde yararlı olacağını değerlendirir. [!] Öğrenmeyi öğrenme becerisinin önemi vurgulanır. [!] Aktif öğrenme teknikleri vurgulanır.
	38. Hayat boyu öğrenmenin önemini kavrar.	 İleri yaşlarda meslek edinmiş ya da akademik eğitimine devam eden kişilerden “hayat boyu öğrenmeye” ilişkin düşüncelerini öğrencilerle paylaşmaları istenir. Öğrencilerin yaşadığı çevredeki yetişkin ve yaşlılarla her yaşta öğrenmenin önemi üzerinde, görüşme/röportaj yapmaları istenir. Yapılan çalışmalar sınıfta paylaşılır.	[!] Türk millî eğitiminin temel ilkelerinden olan “süreklilik” ve “her yerde eğitim” ilkeleri vurgulanır.
	39. Bellek türlerini açıklar.	 Öğretmen, görsel araçlardan da yararlanarak bellek, belleğin işleyişi ve bellek türleri üzerinde öğrencilere bir sunum yapar. Öğrencilerden hangi bellek türünü daha çok kullandıklarını bir kâğıda yazmaları; daha sonra da sonuçları, aynı görevi yerine getirmiş olan arkadaşıninkilerle karşılaştırmaları istenir.	[!] Farklı bellek türleri (duyumsal bellek, kısa süreli bellek, çalışma belleği, uzun süreli bellek vb.) olduğu açıklanır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
III. ÜNİTE ÖĞRENME, BELLEK, DÜŞÜNME	40. Öğrenme (kazanım), bellek (depolama) ve hatırlama (geri çağırma) arasındaki ilişkileri kavrar.	 Öğretmen öğrencilerden, ilk sınavda sorduğu soruları bir başkasından yardım almadan hatırlamalarını ve bir kâğıda yazmalarını ister. Daha sonra öğretmen, ilk yazılıda sorduğu soruları tahtaya yazar ve öğrencilerin bunlardan kaç tanesini hatırladıklarını belirlemelerini ister. Hatırlanamayan soruların üzerinde durulur ve bunların hatırlanamamasının nedenleri üzerinde düşünülür. Bilgisayarın işlem yapma ve dosyalama sistemi ile kütüphanelerdeki sınıflama sistemi örnek gösterilerek hatırlamayı kolaylaştıran yöntemlere işaret edilir.	[!] Unutmanın nedenleri vurgulanır ve hatırlamada kodlama ve depolamanın önemi açıklanır. [!] Belleği geliştirme teknikleri verilir.
	41. Düşünmenin yapı taşlarını örneklerle açıklar.	 Düşünmenin yapı taşlarının neler olabileceği konusu tartışılır. Konunun örneklerle açıklanması istenir.	[!] Düşünmenin yapı taşları (imge, sembol, kavram ve kategori) ele alınır.

III. ÜNİTE ÖĞRENME, BELLEK, DÜŞÜNME	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
	41. Düşünmenin yapı taşlarını örneklerle açıklar.	 Düşünmenin yapı taşlarının neler olabileceği konusu tartışılır. Konunun örneklerle açıklanması istenir.	[!] Düşünmenin yapı taşları (imge, sembol, kavram ve kategori) ele alınır.
	42. Dilin düşünmedeki rolünü kavrar.	 Öğrencilere bir düşünme konusu verilir. Öğrencilerin bu düşünceyi kelime ve cümleler kullanmadan ifade etmeleri istenir.	[!] Düşünmede dil ve dilsel becerilerin önemi vurgulanır.
	43. Doğru karar vermede irdelemenin önemini tartışır.	 Öğrenciler, 3–5 kişilik çalışma gruplarına ayrılır. Öğrencilerden düşünerek ve düşünmeden yaptıkları davranışları, sonuçları açısından değerlendirmeleri istenir. Karar vermede; yaşantı, deneyim ve birikimleri düşünce süzgecinden geçirme süreçleri sınıfta paylaşılır. Bu paylaşımlardan hareketle öğrencilerin karar verme stratejilerini düşünmeleri istenir. Doğru karar vermede düşünmenin önemi 4 - 6 kişilik vızıltı gruplarında tartışılır. Ulaşılan sonuçlar grup temsilcisi tarafından sınıfta paylaşılır.	[!] İrdeleme, karar verme ve problem çözme açıklanır.
	44. Zekâ kavramını değerlendirir.	 Öğretmen zekâyâ ilişkin farklı görüşleri derleyerek sınıfa sunar. Öğrencilerin bu konuya ilişkin düşüncelerini alır. Zekâ ve zekâyı etkileyen etkenler sınıfta tartışılır.	[!] Zekânın tanımı ve zekâyı etkileyen etkenler (kalıtım ve çevre) açıklanır. [!] Zekânın ölçülebilir nitelikte olduğu ve zekâ testlerinin yalnızca uzmanlar tarafından uygulanması gerektiği vurgulanarak zekâ testlerine örnekler verilir. [!] Zekânın düzeyleri olduğu fark ettirilir.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
III. ÜNİTE ÖĞRENME, BELLEK, DÜŞÜNME	45. Zekâ türlerini ayırt eder.	 Öğrencilerin insanlık tarihinin gelişimine katkıda bulunmuş olan zeki insanların, zekâ ürünü çalışmalarıyla ilgili bilgileri sınıfa sunmaları sağlanır. Bu ürünlerin ve katkıların çeşitliliğinden yola çıkılarak öğrencilerin zekâ çeşitlerini bulmaları istenir.	[!] Çoklu zekâ bileşenleri açıklanır. [!] Zekâ türlerinden sözel, görsel-mekânsal ve duygusal zekâ üzerinde durulur. [!] Her bireyde farklı bir zekâ türünün baskın olabileceği vurgulanır. [!] Ülkemizde ve dünyadaki bilim insanı, devlet adamı, sanatçı, düşünür gibi kişilerin hayatlarından ve zekâ ürünü çalışmalarından örnekler verilir.
	46. Bireyin yaşamında zekâ ve yaratıcılığın etkisini analiz eder.	 Öğrencilerden Atatürk'ün yetenek ve zekâ özelliklerini ortaya koyan bir proje hazırlamaları istenir.	[!] Atatürk'ün zekâ ve yaratıcılığına örnekler verilir.

Bu ünite sonunda öğrenci:

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
IV. ÜNİTE RUH SAĞLIĞININ TEMELLERİ	47. Kişilik, kişilik gelişimi ve onu şekillendiren etkenleri tartışır.	 Öğretmen iki üç hafta öncesinden “ Kişiliği Oluşturan Etkenler” konusunu 5–6 kişilik bir gruba görev olarak verir. Bu grup konuyla ilgili araştırma yapıp sınıfa sunar. Sınıftaki diğer öğrenciler konuya hazırlanır ve sorular belirler. Bütün grup üyeleri sunumlarını yaptıktan sonra, dinleyici konumundaki öğrenciler, hazırladıkları soruları sorar. Soruların cevapları alındıktan sonra, sınıfça tartışılarak konu özetlenir.	[!] Kişiliğin bireye özgü bir düşünüş, duygu ve davranış biçimi olduğu vurgulanır. [!] Kişiliğin bireyin “biriciklik”ini oluşturduğu açıklanır. [!] Kişiliği şekillendiren koşullama, aile etkileri, bilişsel ve sosyal koşullara değinilir.
	48. Kişilik konusundaki kuramları tanır.		[!] Psiko-sosyal ve psikanalitik kuramla fenomenolojik yaklaşıma yer verilir.
	49. Bireysel farklılıkları tanır ve bu farklılıklara saygı duyar.	 Öğretmen, tahtaya “Her insan bir dünyadır.” sözünü yazar. Öğrencilerden bu sözün kendilerine neyi çağrıştırdığını ifade etmelerini ister. Bireylerin fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal yönlerden farklı olduğunu örneklerle anlatılır.	[!] Duygusal, bilişsel, sosyal ve fiziksel, farklılıklar vurgulanır.
	50. Kişiliğin ölçülebilir bir nitelik olduğunu fark eder.	 Öğretmen sınıfa kişiliği ölçmede kullanılan bir ölçek (test örnekleri) getirir ve bunu sınıfa tanıtır (Ölçekler, psikoloji öğretmenlerinin kullanımına açık olanlar arasından seçilmelidir).	[!] Kişilik testi çeşitleri açıklanır.

	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
	51. Stresin nedenlerini örneklendirir.	<p> Strese neden olan etkenler tartışılır. Öğrencilerden strese neden olan etkenlerle ilgili örnekler vermeleri istenir.</p> <p> Aşağıdaki atasözlerinde ne tür çatışmaların bulunduğu öğrencilerle birlikte yorumlanır. Öğrencilerden çatışmalara başka örnekler vermeleri istenir.</p> <p>Örnek atasözleri:</p> <p>“Gülü seven dikenine katlanır.”</p> <p>“Ne yârdan geçilir, ne serden.”</p> <p>“Aşağı tükürsen sakal, yukarı tükürsen bıyık.”</p>	<p>[!] Stres yaratmada engellenme ve çatışma kavramları ile iç ve dış etkenler vurgulanır.</p> <p>[!] Engellenmenin bireyin davranışlarına etkileri konusunda örnekler verilir.</p> <p>[!] Çatışma türleri (yaklaşma-kaçınma, yaklaşma-yaklaşma, kaçınma-kaçınma) örneklendirilir.</p>

IV.ÜNİTE RUH SAĞLIĞININ TEMELLERİ	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
	52. Stresin günlük yaşama etkilerini tespit eder.	 Öğrencilerden stres yaşadığı anlardaki durumları ile stres yaşamadığı anlardaki durumlarını karşılaştırmaları istenir. Buna ilişkin bir çizelge oluşturulabilir. 7. Etkinlik (Siz Olsaydınız Ne Yapardınız?) gerçekleştirilecektir. Öğrencilerin, bir hafta boyunca yazılı ve görsel basını izlemeleri istenir. Öğrenciler stres yaratıcı nitelikte buldukları haberleri sınıfa getirirler ve bunlar sınıfta değerlendirilir.	<p>[!] Stresin bedendeki ve psikolojik süreçler üzerindeki etkilerine değinilir.</p> <p>[!] Sınav stresi açıklanır ve bu stresle başa çıkma teknikleri üzerinde durulur.</p> <p>[!] Yazılı ve görsel basındaki olumsuzluk içeren olayların yol açtığı stresle nasıl başa çıkılabileceği üzerinde durulur.</p>
	53. Günlük yaşamda kullanılan stresle başa çıkma davranışları ile savunma mekanizmalarını öğrenir.	 Öğretmen başa çıkma davranışlarına ve savunma mekanizmalarına örnekler verir. Öğrencilerden başka örnekler düşünmeleri istenir ve bunlar sınıfta paylaşılır.	<p>[!] Savunma mekanizmalarına sıklıkla başvurma uyumu olumsuz etkileyebileceği vurgulanır.</p>
	54. Ruh sağlığı kavramını bilir.	 Bir uzman çağrılarak ruh sağlığı ve bozuklukları konularında temel bilgiler vermesi istenebilir.	<p>[!] Ruh teriminin biliş, duygu ve eylemleri içerdiğine, ruh sağlığı teriminin ise bu üç alandaki bozukluklarla ilişkili olduğuna dikkat çekilir.</p>

IV. ÜNİTE RUH SAĞLIĞININ TEMELLERİ	KAZANIM	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
	55. Ruh sağlığının önemini ve ölçütlerini kavrar.	🏠 Öğrenciler sağlıklı olmanın ölçütlerini önce tek başlarına daha sonra iki arkadaşıyla birlikte düşünerek yazarlar. Ardından, dört– sekiz-on altı kişilik gruplar hâlinde, daha sonra da sınıfça tartışır. Ortak görüşler sıralanır ve süreç tamamlanır.	<p>[!] Ruhsal açıdan sağlıklı olmanın çeşitli ölçütleri üzerinde durulur:</p> <p>1. Kişi kendisiyle uyumlu olmalıdır. 2. Kişi, yaşadığı yakın ve uzak çevreyle ilişki kurup sürdürebilmelidir. 3. İnsanlarla geçinme ve iş birliği yapmanın ötesinde sevgiye ve saygıya dayalı bağlar kurabilmelidir. 4. Kişinin kendine güveni olmalıdır. 5. Kişi toplumda bir yeri ve görevi olduğu duygusunu edinmiş olmalıdır. 6. Kişinin geleceğe yönelik tasarıları olmalı ve bunlara ulaşmak için gerçekçi çabalarda bulunmalıdır. 7. Kişi karşılaştığı güç durumlara uyma esnekliği gösterebilmelidir. 8. Bağımsız olarak girişimlerde bulunabilmelidir. 9. Yaşadığı çevre ve toplumla ters düşmeyen değerleri ve inançları olmalıdır. 10. Mesleği dışında eğlendirici, dinlendirici ve kendini geliştirici uğraşları olmalıdır.</p> <p>[!]Ruh sağlığını korumanın içsel ve toplumsal barış açısından önemi üzerinde durulur.</p> <p>[!] Anne, baba, kardeş, akraba, arkadaş gibi “sosyal destek” gruplarının bireyin ruh sağlığı üzerindeki koruyucu etkisi vurgulanır.</p>

56. Ruh sağlığını korumada denge, empati ve hobilere sahip olmanın önemini kavrar.	 İstek ve imkân arasındaki uyum veya dengenin ruh sağlığı açısından önemi sınıfça tartışılır. İletişimde empatinin önemini gösteren örnek olaylar bulunur ve bunlar sınıfta tartışılır. Sınıfta çalışma grupları oluşturulur. Öğrenciler, olumlu iletişim örneklerine uygun senaryolar oluşturup dramatize ederler. Öğrenciler, hobi sahibi kişilerle görüşür ve onlardan hobilerin sağladığı yararlar konusundaki düşüncelerini öğrenirler. Bu düşünceler sınıfta paylaşılır.	[!] Fizyolojik denge örnekleri (susayan insanın su içmesi, üşüyen birinin titremesi vb.) verilir; daha sonra da denge sağlama mekanizmasının, ruh sağlığı için de geçerli olduğuna dikkat çekilir. [!] Olumlu iletişimin bireyin kendisi ve çevresiyle uyumundaki önemi vurgulanır. [!] Hobi örnekleri ve bunların bireyin psikolojisine olumlu etkileri üzerinde durulur.
57. Ruh sağlığı açısından normal ve normal dışı kavramlarını ayırt eder.	 Öğretmen, öğrencileri bir-iki hafta öncesinden görevlendirerek psikiyatr, psikolog veya psikolojik danışmanlarla görüşmelerini ve normal dışı davranışlar ile tedavi yöntemleri konularında bilgi almalarını ister.	[!] “Normal” kavramının göreceliliği vurgulanır.
58. Normal dışı davranış türlerini özellikleriyle bilir.	 Öğrencilerden ruhsal bozukluk belirtileri ile ruhsal hastalıkları eşleştiren bir tablo hazırlamaları istenir.	[!] Ruhsal bozukluk türleri (duygudurum bozuklukları, psikosomatik bozukluklar vb.) tanıtılır.
59. Psikolojik destek hakkında bilgi sahibi olur.	 Psikolojik destek türlerinin her birinin daha çok hangi psikolojik sürece temellendiği tartışılır.	[!] Psikolojik destek türleri belirtilir.

10. ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

1. ETKİNLİK PSİKOLOJİ DEYİNCE...

Ders	PSİKOLOJİ
Sınıf	
Ünite	I. Psikoloji Bilimini Tanıyalım
Yaklaşık Süre	40 + 40 dk.
Kazanımlar	1. Psikolojinin konusunu kavrar.
Araç Gereç	
SÜREÇ	
<p>1. Öğretmen, sınıfa “Psikoloji terimi sizde neleri çağrıştırıyor?” sorusunu yöneltir. Öğrencilerin düşünceleri için yeterli süre verilir (1-2 dk.). İstekli öğrencilerden başlanarak verilen cevaplar tahtaya yazılır. (Böylece öğrencilerin psikoloji ile ilgili ön bilgileri yoklanmış olur).</p> <p>2. Öğretmen, öğrencilerin tahtaya yazılan ön bilgilerini değerlendirerek psikolojinin bir bilim olduğunu vurgular ve psikolojinin genel bir tanımını yapar.</p> <p>3. Öğretmen, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, öğrencilerden, psikoloji bilimi ile yaşam arasında bağ kurarak örnekler vermelerini ister (Öğrencilerin düşünceleri için yeterli süre, 3-5 dk. gibi, verilir.). Öğrencilerin düşündükleri örnekleri sınıfla paylaşmaları sağlanır.</p> <p>4. Öğretmen, öğrencilerin verdiği örneklerin eksik veya yanlış olanlarını düzeltir.</p> <p>5. Öğrencilerin psikolojinin amaçlarının ne olabileceği üzerinde düşünceleri ve her bir öğrencinin düşüncelerini küçük kâğıtlara yazmaları istenir. Gönüllü öğrencilerin yazdıkları sınıfla paylaşılır. Bu ifadeler okunurken öğretmen, doğru olan ifadeleri onaylar (evet, güzel, aferin vb. gibi sözcüklerle) ve bu ifadeleri tahtaya yazar.</p> <p>6. Öğretmen, öğrencilerin, ifadelerindeki eksik ve yetersiz olan hususları tamamlar ve psikolojinin amaçlarının aşağıdakiler olduğunu açıklar:</p> <ul style="list-style-type: none">▪ İnsan davranışlarını tanımlama▪ İnsanın hangi ortam ve koşul altında ne tür bir davranış sergileyeceğini öngörme▪ İnsan davranışlarını anlama ve açıklama <p>7. Öğretmen, birkaç öğrencinin derste edinilen bilgileri özetlemesini ister ve bunun ardından süreç tamamlanır.</p>	

2. ETKİNLİK

DAHA GELİŞECEK MİYİZ?

Ders	PSİKOLOJİ
Sınıf	
Ünite	II. Psikolojinin Temel Süreçleri - Yaşam Boyu Gelişim
Yaklaşık Süre	40 dk.
Kazanımlar	12. Gelişimin yaşam boyu devam ettiğini kavrar.
Araç Gereç	Örnek resimler

SÜREÇ

- 1.Gönüllü öğrencilerden yakınlarının çocukluk, ergenlik, gençlik, yetişkinlik dönemlerine ait resimlerini getirmeleri sağlanır.
- 2.Öğrencilerin bu resimlerdeki değişikliklere ilişkin yorumlar yapmaları sağlanır.
- 3.Resimlere yansıyan fiziksel bir değişim olduğu öğretmen tarafından vurgulanır.
- 4.Bu fiziksel değişime paralel olarak meydana gelebilecek psikolojik değişimlerin neler olabileceği ve nedenleri yorumlanır.
- 5.Bu yorumlardan hareketle yaşamın her döneminde gelişimin var olduğu vurgulanarak süreç tamamlanır.

Değerlendirme

Bu etkinlik aşağıda yer alan derecelendirme ölçeği kullanılarak değerlendirilebilir. Aşağıdaki form örnek olarak verilmiştir. istenildiğinde öğretmen tarafından her öğrenciye yönelik olarak yeniden düzenlenebilir.. Bu form grubun değerlendirilmesinde de kullanılabilir.

Derecelendirme Ölçeği Örneği

ÖLÇÜTLER	5	4	3	2	1
1 Gelişimin yaşam boyu süren bir süreç olduğunu gösteren örnekler verir.					
2. Gelişim dönemlerini karşılaştırır.					
3					
4.....					

3. ETKİNLİK GELİŞİM GÖREVLERİ

Ders	PSİKOLOJİ
Sınıf	
Ünite	Psikolojinin Temel Süreçleri - Yaşam Boyu Gelişim
Yaklaşık Süre	40 + 40 dk.
Kazanım	13. Gelişim dönemlerinin temel özelliklerini kavrar.
Araç Gereç	Ek 1-2

SÜREÇ

1.Öğrenciler bir hafta öncesinden sınıf mevcuduna göre gruplara ayrılır. Tüm gruplar, gelişim dönemlerinin (çocukluk, ergenlik, gençlik, yetişkinlik, yaşlılık) görevlerine hazırlanarak sınıfa gelirler.

2.Öğretmen, gelişimin yaşam boyu devam eden bir süreç olduğunu vurgular ve öğrencilere aşağıdaki soruları yöneltir:

- Şu an aynı zaman diliminde yaşıyoruz ancak aynı gelişim dönemlerine mi sahibiz?
- Aynı anda yaşadığımız bir olayı annemiz, babamız, kardeşlerimiz ve çevremizdeki büyüklerimizle aynı bakış açısıyla mı değerlendiriyoruz? Neden?

3.Bu gibi sorularla öğrencilerin yorumları öğrenilir, gelişimle ilgili ön bilgiler tespit edilir (5–10 dk.).

4.Her grup çocukluk, ergenlik, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinin duygusal, sosyal ve fiziksel gelişimini içeren altışar soru (cevaplarıyla birlikte) hazırlar. Sorular öğretmene teslim edilir.

5.Öğretmen soruları kontrol eder. Benzer olan soruları eleyip öğrencilerin soruları yeniden hazırlamalarını sağlar. Sonra en önemli gördükleri iki soruyu belirlemeleri için soruları tekrar gruplara verir. Kura çekilerek grupların sorulara cevap verme sıraları belirlenir.

6.Gruplar sırayla tahtaya geldiğinde diğer öğrenciler tahtadaki öğrencilere sorularını yöneltir. Grubun verdiği cevap yeterli bulunmazsa soruyu hazırlayan grup sorunun cevabını kendisi verir. Bu uygulama tüm gruplarla yapılır.

7.Öğretim etkinliğinin sonunda, öğrencilerin verdiği gelişim görevleri ile ilgili gözlem örnekleri öğretmenin rehberliğinde sınıfça paylaşılır. Doğru örnekler öğretmen tarafından pekiştirilerek eksiklikler tamamlanır.

Değerlendirme

Bu etkinlik aşağıda yer alan kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Aşağıdaki liste örnek olarak sunulmuştur. Öğretmen tarafından yeniden yapılandırılabilir. Ayrıca liste grup çalışmalarının değerlendirilmesinde de kullanılabilir.

Kontrol Listesi Örneği

ÖLÇÜTLER	1 (Evet)	2 (Hayır)
1. Etkinliğe aktif şekilde katıldı.		
2. Çalışma kâğıdını doğru şekilde doldurdu (Ek 1).		
3. Gelişim görevlerine ilişkin yorum sorularını cevapladı.		
4. (Grup çalışması yaptırılmış ise) Grupla işbirliği yaptı.		
5. Gelişim dönemlerinin gelişimle ilgili görevlerini uygun şekilde örneklendirdi (Ek 2).		
5.		

Ek 1 Çalışma Kâğıdı

Gelişim dönemleriyle ilgili ipuçlarının karşısına ilgili gelişim dönemleri yazılır.	
Gelişim Görevleri	Gelişim Dönemi
1. Kendi değerler sistemi içinde “doğru” ve “yanlış” kavramlarını geliştirme	
2. Hızla gelişen ve oranları değişen bedene uyum gösterme	
3. Yaşına uygun oyunlarda beceri kazanma	
4. Eş seçme	
5. Ev dışında başka yetişkinlerle iletişim kurabilme	
6. Azalan güç ve çabuk bozulabilen sağlık durumuna uyum gösterme	

Ek 2 Çalışma Kağıdı

Aşağıda belirtilen gelişim dönemleri için üçer gelişim dönemi görevi yazınız.	
Çocukluk	1..... 2..... 3.....
Ergenlik	1..... 2..... 3.....
Erken Yetişkinlik	1..... 2..... 3.....
Geç Yetişkinlik	1..... 2..... 3.....
Yaşlılık	1..... 2..... 3.....

4. ETKİNLİK

DEĞİŞİYORUM – GELİŞİYORUM

Ders	PSİKOLOJİ
Sınıf	
Ünite	II. Psikolojinin Temel Süreçleri - Yaşam Boyu Gelişim
Yaklaşık Süre	40 dk.
Kazanımlar	14. Ergenlik döneminde ortaya çıkan hızlı değişimin, gelişme sürecinin bir parçası olduğunu fark eder.
Araç Gereç	Ek 3

SÜREÇ

Öğretmen, öğrencilerin önceki derslerde işlenen ergenlik ve gelişim dönemleri ile ilgili kazandıkları bilgileri hatırlamalarını ister. Öğrencilere “Bugün ergenlik döneminde meydana gelen değişikliklere nasıl uyum sağlanabileceğini öğreneceğiz.” der.

1.Öğretmen Ek 3'teki soruları tahtaya yazar ya da ilgili yazılı metni öğrenci sayısınca çoğaltarak dağıtır. Öğrencilerden bu soruların cevaplarını kendilerine göre yazmalarını ister.

2. Öğretmen tahtayı şekildeki gibi bölümlere ayırır.

1. Ergenlikte yaşanan değişimler:

2. Bu değişimlere nasıl uyum sağlandığı:

3. Farklı uyum yolları:

Gönüllü olanlardan başlanarak öğrencilerin yazdıklarını sınıfla paylaşmaları istenir. Öğrencilerin verdiği cevaplar arasından uygun olanlar vurgulanarak tahtaya çizilen şekildeki ilgili bölüme yazılır. (Not: Öğretmen öğrencilerin paylaşımlarında çok özele inilmemesi hususuna özellikle dikkat çeker.)

3. Öğretmen öğrencilerin ifadelerinden yola çıkarak farklı çözüm önerileri verir. Süreç tamamlanır.

Değerlendirme

1. Bu etkinlikten neler öğrendiniz ?

2. İçinde bulunduğunuz gelişim döneminin özellikleri nelerdir?

Öğretmenin yorumu ve düşünceleri:.....

Ek 3 Çalışma Kâğıdı

1. Şu anda bulunduğunuz gelişim döneminde yaşadığınız değişimleri önceki gelişim döneminizle karşılaştırarak yazınız.

2. Bu değişimler sizi nasıl etkiledi? Bunlarla nasıl başa çıktınız?

3. Başka başa çıkma yolları düşünebiliyor musunuz? Yazınız.

5. ETKİNLİK OTOBÜSTE

Ders	PSİKOLOJİ
Sınıf	
Ünite	II. Psikolojinin Temel Süreçleri – Duyum
Yaklaşık Süre	40 + 40 dk.
Kazanımlar	19. Duyusal süreçlerde alışma ve duyarlılaşmanın etkilerini anlar.
Araç Gereç	Ek 4-5

SÜREÇ

OTOBÜSTE

1. Öğretmen, aşağıdaki örneklere benzer örnekler vererek alışma ve duyarlılaşma kavramlarını öğrencilerle birlikte irdeler.

Balıkçının önünden geçerken balık kokusunu almamıza rağmen balıkçının kokuyu fark etmemesine **alışma**,

Baharatçıya girdiğimizde baharat kokularını belirgin şekilde algılamamıza rağmen baharatçının bu kokuyu fark etmemesine **alışma**,

Başlangıçta kişiyi rahatsız etmeyecek şiddetteki acı uyarını tekrarlandığı zaman bireyin bu zayıf uyarıcıyı rahatsız edici bulmaya başlamasına ise **duyarlılaşma** denir.

Öğretmen, öğrencilerle birlikte bu örneklerden veya kendi buldukları örneklerden yola çıkarak alışma ve duyarlılaşmanın tanımını yapar.

2. Öğretmen öğrencilere: “Arkadaşlar bugün sizlerle günlük yaşantımızda sıkça karşılaştığımız bir durumu inceleyeceğiz.” der.

3. Öğretmen Ek 4’teki örnek olayı sınıfa okur. Bunlardaki alışma ve duyarlılaşma örnekleri üzerinde durulur.

4. Öğrenciler tarafından konuya ilişkin farklı örnekler verilerek konu pekiştirilir.

Değerlendirme

Ek 5’teki ölçme aracı kullanılarak değerlendirme yapılır.

EK 4 Örnek Metin

OTOBÜSTE

Bilge Öğretmen, o gün de yorgun bir şekilde okuldan çıktı. Evin ihtiyaçlarını düşündü. Yolunun üzerindeki marketten alışverişini yaparak caddenin karşısındaki durağa yöneldi.

Durakta bekleyen öğrencilerden birinin karşıya geçerek kendisine doğru yöneldiğini fark etti. Evet, öğrencisi elindekileri taşımaya yardım etmek için gelmişti. Çok mutlu oldu. Durakta bekleyen öğrencilerle kısa bir sohbetten sonra aynı semtte oturdukları için birlikte otobüse bindiler.

Bilge Öğretmen kapı tarafında, ikinci sıradaki koltuğun cam kenarına oturdu. Alışveriş poşetlerini kucağına aldı. İlk durakta bindikleri için şanslıydılar. Öğrenciler de sürücünün arkasındaki iki sıraya yerleştiler. Bir sonraki durakta otobüse, ara sıra karşılaştıkları Sevil Öğretmen binmişti. O da Bilge Öğretmenin yanına oturdu. Selâmlaştılar, hâl hatır sordular. Bu arada yol boyunca otobüs diğer duraklardan aldığı yolcularla hıncahınç doldu. Bir süre sonra sürücü ve yolcular tanıdık cümleleri kurmaya başladılar.

– İlerleyelim arkadaşlar!

– Lütfen beyler, arkada boş yerler var.

– Bir adım daha... Herkes evine gidecek aşağıdakileri de düşünelim...

Sevil Hanım, öğretmenliğe ilk başladığı zamanlarda böyle olayların kendisini etkilemediğini, zaman içinde bu gibi durumlara tahammülsüz hâle geldiğini düşündü (**duyarlılaşma**). Bu sıkışıklıktan çok bunalmış bir şekilde “Yakın mesafelere gidecek olanlar bu otobüse binmeseler, otobüs hem her durakta durmaz hem de bu kadar sıkışıklıktan boğulmayız.” dedi.

Bilge Öğretmen, “Siz yeni geldiğiniz için zorlanıyorsunuz, ben de ilk zamanlar rahatsız olurdum, ama artık olmuyorum (**alışma**). Hem iyi ki ayakta gitmiyoruz.” diye cevap verdi. İki öğretmen kısa sohbetlerle öğrencilerden, derslerden söz ederek yolculuğun sonuna yaklaştılar.

Sevil Hanım ineceği durağa yaklaşmış olmanın telaşıyla elindekileri düzenlemeye koyulmuştu ki kalabalığı sıkıştırarak güçlükle açılan kapıda yaşlı bir kadıncağız belirdi. Yaşlı vücudunu dayadığı bastonundan g   almaya çalışan kadın bir yandan basamakları çıkmanın, bir yandan da ayakta durabilmenin mücadelesini veriyordu.

 ki  ğretmen kısa bir süre göz göze geldiler, ayağa kalkmak için davranıyorlardı ki öğrencilerinden ikisi kalabalığı yarararak yaşlı kadının yanına geldiler. Zayıf kollarından tutup içeriye aldıkları kadıncağızı, oturduğu koltuktan hemen kalkan genç kızın yerine oturtular.

Kadının yüzüne rahatlamış olmanın huzurlu gülümsemesi yayılırken Sevil ve Bilge  ğretmenler de öğrencileriyle gurur duymanın mutluluğunu paylaşıyorlardı.

Yaşlı kadının gençlere teşekkür eden zayıf sesi eşliğinde ulaştılar incekleri durağa.  nce Sevil Hanım indi, ardından Bilge Hanım...

Bilge  ğretmen evine doğru yürürken tüm yorgunluğundan sıyrılmış, hafiflemişti sanki. Kendi kendine şöyle mırıldandı merdivenleri çıkarken:

- İyi ki  ğretmen olmuşum. Gençlere olumlu davranışlar kazandırmış olmanın huzuru her şeye değer!

şimdi hem bedenem hem vicdanem dinlenmiş hissediyordu kendini.

Ek: 5 Örnek Olay İnceleme Formu

[illegible]

6. ETKİNLİK
BENİM DE HİPOTEZLERİM VAR

Ders	PSİKOLOJİ
Sınıf	
Ünite	Öğrenme, Bellek, Düşünme
Yaklaşık Süre	40+ 40 dk.
Kazanımlar	36. Öğrenmeyi etkileyen etkenleri irdeler.
Araç Gereç	Ek 6

SÜREÇ

1. Öğretmen “Bir önceki derste öğrenilmiş davranışları açıklamıştık. Öğrenmemizi etkileyen birçok faktör vardır. Sizce bunlar neler olabilir?” diye öğrencilere sorar.
2. Her öğrenci kâğıda kendi öğrenmelerini etkileyen etkenlere ilişkin varsayımlarını yazar.
3. Sonra öğretmen öğrenmeyi etkileyen faktörleri ana başlıklar altında bir kâğıda yazılmış olarak verir. Öğrenciler bu faktörleri kendi varsayımlarıyla karşılaştırır.
4. Öğrenciler, varsayımlarını da göz önünde bulundurarak çalışma kâğıdını (Ek 6) sıra arkadaşlarıyla ya da küçük gruplar oluşturarak doldururlar.

Yazdıkları cevapları ve kendi yaşamlarından örnekleri arkadaşlarıyla paylaşarak tartışırlar.

Değerlendirme

Bu etkinlik aşağıda yer alan kontrol listesi kullanılarak değerlendirilebilir. Aşağıdaki liste örnek olarak sunulmuş olup öğretmen tarafından yeniden yapılandırılabilir. Liste grup çalışmasının değerlendirilmesinde de kullanılabilir.

Kontrol Listesi Örneği

ÖLÇÜTLER	1 (Evet)	2 (Hayır)
1. Etkinliğe aktif şekilde katıldı.		
2. Çalışma kâğıdını doğru şekilde doldurdu.		
3. (Grup çalışması yaptırılmış ise) Grupla işbirliği yaptı.		
4. Öğrenmeyi etkileyen faktörleri kendi yaşamlarından örnekler vererek anlamlandırdı.		
5.....		

EK 6 Çalışma Kâğıdı

[illegible]

7. ETKİNLİK
SİZ OLSAYDINIZ NE YAPARDINIZ?

Ders	PSİKOLOJİ
Sınıf	
Ünite	IV. Ruh Sağlığının Temelleri
Yaklaşık Süre	40 dk.
Kazanımlar	52. Stresin günlük yaşama etkilerini tespit eder.
Araç Gereç	
SÜREÇ	
<p>Öğrencilerden aşağıdaki hikâyeyi tamamlamaları istenir.</p> <p>“Cemil, okulunun başarılı öğrencilerinden biridir. Tüm öğretmenleri, ailesi, arkadaşları, kısacası Cemil’i tanıyan herkes onun ÖSS’de çok başarılı olacağını ve yüksek bir puan alacağını düşünmektedir.</p> <p>Ondan beklentileri çok iyi bir puan almasıdır. Cemil de bu beklentilere uygun olarak her gün düzenli olarak ÖSS’ye hazırlanır.</p> <p>Cemil, sınav zamanı yaklaştıkça sıkılıp bunalmakta, huzursuzluğu her gün daha görünür hâle gelmektedir. Ailesi, öğretmenleri, çevresindeki herkes Cemil’in sıkıntısını görüyor ve ona yardımcı olmak için çalışıyorlardı.</p> <p>Ailesi “ÖSS’nin her şey demek olmadığını, asıl önemli olanın Cemil’in mutluluğu olduğunu, onu başarılı bir öğrenci olduğu için değil kendi çocukları olduğu için sevdiklerini ve bu düşüncelerinin sınavdan onun alacağı sonuçla değişmeyeceğini” söylüyorlardı. Öğretmenleri de “bunun sadece bir sınav olduğunu, onun başarılı bir öğrenci olduğunu ve zaten yeterince hazırlandığını, sınavdan korkmaması gerektiğini, her türlü yardıma hazır olduklarını” söyleyerek desteklerini belirtiyorlardı.</p> <p>Cemil bütün bu destek ve yardımlara rağmen sınav stresini üzerinden atamıyordu....</p> <p>Bu hikâyeyi tamamlayınız.</p> <p>.....</p>	

Değerlendirme

1-Siz böyle bir durum yaşadınız mı?

2-Çevrenizde böyle bir olay yaşayan bireyler var mı? Bu olay karşısında ne gibi çözüm yolları ürettiler?

(Yukarıdakine benzer kısa cevaplı sorular sorularak süreç değerlendirilir.)

11. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme, bir nesneye ilişkin gözlemlerin sayı ve sembollerle ifade edilmesi, değerlendirme ise ölçme sonuçlarını bir ölçüte vurarak ölçülen nitelik hakkında bir değer yargısına varma süreci olarak tanımlanabilir.

Ölçme ve değerlendirme planınızı hazırlarken kendinize şu soruları sorunuz:

1. Ölçme ve değerlendirme araçlarını ne zaman kullanmalıyım?
2. Ölçme ve değerlendirmeyi hangi amaçla yapıyorum?
3. Ölçme ve değerlendirme amacıma uygun hangi araçlar var?
4. Ölçme ve değerlendirme aracını nasıl uygulamalıyım?
5. Ölçme ve değerlendirme aracından elde ettiğim bilgiyi nerede kullanacağım?

Öğrenme anlık bir olay değil, bir süreçtir. Ölçme ve değerlendirme, öğrencinin bilgiyi keşfetmesinde, öğrenmeye yönelik güdülerini artırmada, bilgiyi anlamlandırma, eski bilgileri harekete geçirme ve eksikliklerini gidermede, öğrencinin potansiyelini gerçekleştirmede bir araç olarak düşünülmüştür.

Eğitim sistemindeki ölçme ve değerlendirme çalışmaları aşağıdaki amaçlarla yapılabilir:

- Öğrencilerin hazır bulunma düzeylerini belirlemek
- Öğrencilerin gelişimlerini izlemek
- Öğrencilerin yorumlama yeteneğindeki gelişmeyi izlemek
- Öğrencilerin güçlü ve zayıf yönlerini ortaya çıkarmak
- Öğrencilerin gelişimlerine yönelik geri bildirimde bulunmak
- Öğrenmedeki eksiklikleri ve güçlükleri belirlemek

- Öğretimin ve öğretim materyallerinin etkinliğini belirlemek
- Öğrenmeye ilişkin planlama çalışmalarına veri sağlamak
- Öğretim programlarının yeterliği konusunda bilgi elde etmek

Yukarıda belirtilenler psikoloji dersinde öğrencilerin başarısını değerlendirirken öğretmenlerin çeşitli araç ve yöntemleri kullanmasını gerektirmektedir. Ayrıca öğrencilerin kendini en iyi ifade ettiği ortamlar farklı olabilir; tartışma, sözlü sunum, yazma vb. gibi tekniklerin kullanılması sonucu elde edilen başarı bireysel farklar gösterebilir. Öğretimde farklı araç ve yöntemlerin kullanılması öğrencilerin bildiklerini tam olarak ortaya koymasına olanak sağlar.

Psikoloji dersinde öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarıyla ilgili değerlendirmeler sonuç odaklı yöntemlerle yapılabilir. Ancak ölçme ve değerlendirmede süreç odaklı bazı yöntemler de kullanılabilir. Süreç odaklı ölçme ve değerlendirme teknikleri, tek doğru cevabı olan çoktan seçmeli testlerin de içinde bulunduğu sonuç odaklı değerlendirme dairesinin dışında kalan tüm değerlendirmeleri kapsar. Bu yaklaşım sonuç odaklı ölçme ve değerlendirmeye göre daha gerçekçidir ve daha öğrenci merkezlidir. Sadece öğrenme ürününü değil, öğrenme süreçlerini de değerlendirir. Bu tür değerlendirme yaklaşımı, öğrencilerin öğrenme işlevinde sorumluluk almasını ve öğrendikleriyle gurur duymasını sağlar. Her iki yöntem grubuna ilişkin teknikler aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Sonuç Odaklı ve Süreç Odaklı Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri

SONUÇ ODAKLI TEKNİKLER	SÜREÇ ODAKLI TEKNİKLER
Çoktan seçmeli sorular Doğru yanlış soruları Eşleştirme soruları Tamamlama (boşluk doldurma) soruları Kısa cevaplı sorular Uzun cevaplı sorular	Performans değerlendirme Öğrenci ürün dosyası (portfolyo) Kavram haritaları Dereceli puanlama anahtarı Proje Drama Görüşme Yazılı raporlar Gösteri Poster Grup ve/veya akran değerlendirmesi Öz değerlendirme

Performans değerlendirme ve öğrenci ürün dosyaları başta olmak üzere süreç odaklı ölçme değerlendirme tekniklerinin çoğunda puanlama amacı ile dereceli puanlama anahtarı kullanılır.

Dereceli Puanlama Anahtarı

Bu ölçekler, öğrencinin gerçekleştirdiği bir çalışmaya ilişkin performansının, belirli ölçütler bakımından, yetersizden yetkine doğru sıralanmasını içerir. Bu işlem dereceli puanlama anahtarı ile gerçekleştirilir.

Araştırma raporunun değerlendirilmesinde kullanılabilecek dereceli puanlama anahtarı örneği aşağıda sunulmaktadır. Form sınıfın koşulları, öğrenci düzeyi, etkinlik içeriği, dersin işlenişi, öğretmenin beklentileri göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılabilir.

Puan	Ölçütler
4	Konuyu tümüyle iyi anladığını gösterdi. Konuyla ilgili öne sürülen düşünceler mantıklı gerekçelerle desteklendi. Konuyu farklı örneklerle açıkladı. Olaylar arasında farklı bağlantılar kurdu. Konuyla ilgili çelişkili açıklama yapmadı.
3	Konuyu anladığını gösterdi. Konuyla ilgili öne sürülen düşünceler mantıklı gerekçelerle desteklenmişti fakat bunlar yeterli değildi. Yazılı açıklamalar yeterliydi.
2	Konunun çoğunu anladığını gösterdi. Konuyla ilgili öne sürülen düşünceler desteklenmişti fakat yeterli değildi. Anlatımda çelişkili açıklamalar yapıldı.
1	Konunun birazını anladığını gösterdi. Örnekler yeterli değildi. Önemli eksikler vardı.

Dereceli puanlama anahtarı;

1. Öğrencinin sergilediği/gösterdiği performanstaki eksikleri ve düzeltmesi gereken davranış konusunda bilgi verir.
2. Öğrencilerin çalışmalarının üst düzey bilişsel (zihinsel) beceriyi yansıtma düzeyi konusunda karar vermemize yardımcı olur.
3. Öğretmenlerin öğrencileri değerlendirmede kullandıkları süreyi kısaltır.
4. Öğrencisinin çalışmasını değerlendirirken öğretmenin daha nesnel olmasını sağlar.
5. Öğrencilere bir göreve ilişkin performanslarını değerlendirebilecekleri standartlar ve ölçütler sağlar.

Psikoloji Dersi Öğretim Programında dereceli puanlama anahtarı aşağıdaki davranışları değerlendirmede kullanılmıştır.

- Sunu becerileri
- Konuyu kavrama
- Akılcı yorumlar yapma
- Fikirleri ve görüşleri etkili şekilde ifade etme

- Diğer öğrencilerin görüş ve fikirlerini dinleme
- Grup üyeleri ile iş birliği yapma
- Etkinliğe katılma konusunda istekli davranma
- Tartışma sırasında düşünceleri açık ve net bir şekilde ifade etme

Kontrol Listesi

Kontrol listelerini oluşturmadan önce neyin kontrol edilmek istendiğine ve neyin gözlemleneceğine karar verilir. Tüm öğrencilerin aynı anda gözlenmesi mümkün değildir.

Psikoloji Dersi Öğretim Programındaki kontrol listeleriyle öğrencilerin aşağıdaki davranışları ölçülmeye çalışılmıştır.

- Etkinliklere aktif bir şekilde katılma durumu
- Çalışma kâğıtlarının doğru bir şekilde doldurulma durumu
- Grup çalışması yaptırılmış ise öğrencilerin grupla iş birliği yapma durumu
- Öğrencinin sunum becerisine ilişkin performansı

Gözlem

Davranışların gözlenebildiği alanlarda bu yöntem oldukça etkilidir. Uygulamada hız ve zaman önemlidir. Gözlem, öğrenciler hakkında doğru ve çabuk bilgi sağlar.

Psikoloji Dersi Öğretim Programında öğretmen, öğrencilerin aşağıdaki davranışlarını gözlemleyerek öğrenci hakkında bir sonuca ulaşmaya çalışır.

- Soru ve önerilere verilen cevaplar
- Sınıf içi tartışmalara katılma
- Grup çalışmalarına ve tartışmalara katılma

Sözlü Sunum

Sözlü sunum; konuşma, dil eğitimi, dil sanatları gibi birçok alanda kullanılabilir. Sözlü sunum öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerine katkıda bulunur. Sözlü sunumlar öğrencilerin hatırlama, kavrama ve sunum düzeyleri hakkında bilgi toplamanın uygun araçlarıdır. Sözlü sunumlar kısa cevap gerektiren maddeler (sorular) şeklinde yapılandığında, öğrencilerin sahip olduğu bilgilerin kısa sürede değerlendirilmesi mümkün olur. Bu yolla, öğretme ve değerlendirmenin öğretim süreci içerisinde eş zamanlı olarak yürütülmesi kolaylaşır.

Psikoloji Dersi Öğretim Programında öğrencinin sunum becerisini, öğretmen, aşağıdaki davranış ölçütlerini de göz önüne alarak değerlendirebilir. Böyle bir yaklaşım değerlendirmeyi zenginleştirilip çeşitlendirir.

- Öğrencinin gerekli yerlerde görsellerden faydalanma durumu
- Düşüncelerini uygulamalı olarak ifade etme durumu
- Ses tonunu ve vurguları uygun şekilde kullanma durumu
- Beden dilini uygun şekilde kullanma durumu

Programda gerçekleştirilen sözlü sunumların değerlendirilmesinde dereceli puanlama anahtarlarının yanında, sergilenecek beceriye göre kontrol listeleri veya öz değerlendirme ölçekleri kullanılabilir.

Görüşme

Öğrencilerle yapılan görüşmeler, öğrencilerin çalışmaları hakkında bilgi verir. Bu teknik ayrıca, öğrencilerin konuları anlama düzeylerinin değerlendirilmesine de yardımcı olur.

z Değerlendirme

Belli bir konuda bireyin kendisini değerlendirmesine öz değerlendirme denir. z değerlendirme, bireylerin yeteneklerini kendi kendine keşfetmesine yardımcı olan bir yaklaşımdır. z değerlendirme, öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerdeki performansının, derslere yönelik ilgi, istek ve becerilerinin değerlendirilmesini içerir.

Programda z değerlendirme tekniğinin uygulanabileceği bazı kazanımlar ve bunların yer aldığı üniteler aşağıda sunulmaktadır.

nite No	Kazanım No	Kazanım
2	14	Ergenlik döneminde ortaya çıkan hızlı değişimin gelişme sürecinin parçası olduğunu fark eder.
3	35	öğrenme türlerini kendi öğrenme yaşantısıyla ilişkilendirir.
3	37	öğrenme stratejilerini bilir ve bunlardan yararlanır.
4	49	Bireysel farklılıkları tanır ve bu farklılıklara saygı duyar.
4	56	Ruh sağlığını korumada denge, empati ve hobilere sahip olmanın önemini kavrar.

Proje

Öğrencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak, istedikleri bir alanda/konuda inceleme, araştırma, yorum yapma, görüş geliştirme, yeni bilgilere ulaşma, özgün düşünce üretme ve çıkarımlarda bulunma amacıyla ders ğretmeni rehberliğinde yaptıkları çalışmalardır.

Proje geliştirme süreci uzun, karmaşık ve zorlu bir süreçtir. Ancak proje; öğrencilerin yaratıcılık, araştırma, iletişim gibi üst düzey zihinsel becerilerini geliştirir. Proje bir deneysel çalışmayı gerektiriyorsa, bunun tasarımından ortaya konulmasına kadar geçen süreç, bilimsel süreç basamaklarını içerecektir. Bu tür projeler öğrencinin bilimsel süreç becerilerinin gelişmesine yardımcı olur. Projeler, standart yönergeler ve puanlama anahtarlarının kullanımını gerektirir.

Program için proje örnekleri aşağıda sunulmaktadır:

- “Psikolojinin Temel Süreçleri” ünitesinde “Davranışı etkileyen sosyal faktörleri analiz eder.” kazanımı doğrultusunda, Türkçemizde davranışlarımızın psikolojik yönünü açıklayan ya da örneklendiren deyim ve atasözlerine ilişkin bir hafta süreli proje.
- “Psikolojinin Temel Süreçleri” ünitesinde “Ergenlik dönemini ve bu dönemi etkileyen etkenleri irdeler.” kazanımı doğrultusunda yapılacak projelerde, proje değerlendirme ölçeği kullanılabilir.

Performans Değerlendirme

Performans değerlendirme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak onların bilgi ve becerilerini eyleme dönüştürmelerini, gerçek yaşama aktarmalarını sağlayan durum ve görevler aracılığıyla değerlendirme yapmak biçiminde tanımlanabilir.

Performans değerlendirme, dersin kazanımlarıyla ilgili olarak öğrencinin günlük yaşamındaki problemleri nasıl çözeceğini ve problem çözmek için sahip olduğu bilgi ve becerileri nasıl kullanacağını göstermesini gerektirir. Performans değerlendirmeyle öğrenciler, sınav saatleriyle sınırlandırılmaksızın geniş bir zaman diliminde çalışma ve tekrar yapma, oluşturulan ölçütlere göre yeterlik derecelerini ortaya koyma olanaklarına sahip olurlar. Performans değerlendirme, gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanır.

12. DEĞERLENDİRME ÖLÇEKLERİ

Aşağıdaki bölümlerde eğitim öğretim sürecinde öğrencileri değerlendirmede kullanılabilecek form ve ölçekler yer almaktadır. Bu formlar aynen kullanılabileceği gibi öğretmen tarafından bunlar üzerinde amaca uygun değişiklikler de yapılabilir. Form ve ölçekler bilişsel ve duyuşsal özelliklerle psikomotor becerilerin değerlendirilmesi için geliştirilmiştir. Bu form ve ölçeklerin uygulanması sonucunda elde edilecek olan bilgiler, öğrencilerin hangi alanlarda yeterli hangi alanlarda yetersiz olduğunu ortaya koyar. Bu da yetersizliklerin giderilmesi yönünde önlem alınmasını mümkün hâle getirir.

SÖZLÜ SUNUM İÇİN DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

Öğrencinin Ad ve Soyadı:

Sınıfı:

Yönerge: Öğrencinin yeterlik düzeyini, aşağıdaki performans ölçütlerini göz önüne alarak değerlendiriniz.

	Çok iyi (4)	İyi (3)	Kabul edilebilir (2)	Kabul edilemez (1)
İçerik	Çalışmada yeterince materyal kullanılmış. İçerik iyi yapılandırılmış ve ipuçlarıyla desteklenmiş.	Çalışmayla ilgili yeterli bilgi verilmiş. İçerik iyi yapılandırılmış fakat küçük çelişkiler var.	Yeterince bilgi var ancak konuyla iyi ilişkilendirilmemiş.	Konu açık değil. Konuyu destekleyen bilgiler yok.
Tutarlılık ve Organizasyon	Çalışma iyi yapılandırılmış. Konuya özgü örnekler yeterli, sonuç bölümü açık, ifade kontrollü ve akıcı. Geçişler ve organizasyon iyi.	Bilgiler mantıksal sırada verilmiş. Genellikle iyi organize edilmiş. Fikirler arasındaki geçişler beklenilen kadar iyi değil.	Kavramlar ve düşünceler iyi ilişkilendirilmemiş. Bağlantılar eksik, akış ve düşünceler değişken.	Sunum düzenli değil, bağlantılar eksik, akışkan değil. Konunun gelişimi belirsiz. Sunumun sıralanışı mantıksal değil.
Yaratıcılık	Çalışma çok orijinal bir şekilde sunuldu. Dinleyicilerin dikkati çekilmiştir.	Sunumda bazı orijinallikler var. Materyaller çeşitli ancak çalışmayla iyi ilişkilendirilmemiş.	Çeşitlilik az ya da yok. Çalışma çok az orijinallik ve yorumla sunulmuştur.	Multimedya kullanımı yetersiz. Çeşitlilik yok ya da az.
Materyal Kullanımı	Multimedya araçlarının kullanımı dengeli. Çalışmayı geliştirmek için doğru olarak kullanılmış.	Multimedya kullanımında çeşitlilik yok ve çalışmayla ilişkilendirilmemiş.	Multimedya araçlarının kullanımı değişken. Bir bölümden diğerine geçişler düzgün değil. Multimedya sunum çalışmayla ilişkilendirilmemiş.	Multimedya sunum çok az kullanılmış ya da hiç kullanılmamış. Araç kullanımı dengesiz. (Bazı yerlerde çok fazla bazı yerlerde çok az.)
Konuşma Becerileri	Anlatım açık ve anlaşılır. Uygun ses tonu kullanılmış. İyi bir duruş ve göz teması var. Coşkulu ve güvenli bir anlatım.	Açık ve anlaşılır bir konuşma. Ancak ses tonu, duruş ve göz temasından bir veya birkaçı yeterli düzeyde değil.	Bazı konuşmalar anlaşılır değil. Göz teması yetersiz. Açıklamalar az veya yetersiz.	Çok alçak ya da çok yüksek sesli sunum. Göz teması yok. Konuşma çok hızlı ya da çok yavaş, ilgi çekici değil ve monoton.
Dinleyici Tepkileri	Dinleyiciler sunumla ilgili. Dinleyicilerin dikkati toplanmış, konu yaratıcı bir şekilde sunulmuş.	Sunum sırasında genellikle dinleyicilerin dikkati toplandı. Sunum ilginçti.	Dinleyicilerin ilgisi kaybolmuş. Hiç hayal gücü yok ya da buna çok az rastlanıyor.	Dinleyicilerin ilgisi kaybolmuş. Sunumda çelişkiler var.
Sunum Süresi	Sunum belirlenen süreden ± 2 dakika sapmış.	Sunum belirlenen süreden ± 4 dakika sapmış.	Sunum belirlenen süreden ± 6 dakika sapmış.	Sunum çok uzun ya da çok kısa, belirlenen süreden ± 10 dakika sapmış.
TOPLAM				
GENEL TOPLAM				

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun Adı:

Sınıfı:

Yönerge: Grubun yeterli düzeyini, aşağıdaki performans ölçütlerini göz önüne alarak değerlendiriniz.

BECERİLER	DERECELER				
	(5) Her zaman	(4) Sıklıkla	(3) Bazen	(2) Nadiren	(1) Hiçbir zaman
Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerini dinler.					
Grup üyelerinin her biri çalışmalarda rol alır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterir.					
Üyeler birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
Grup üyeleri ulaştıkları sonucu birbirlerine iletir.					
Grup üyeleri bireysel sorumluluklarını yerine getirir.					
Grup üyeleri bilgilerini diğerleriyle tartışır.					
Grup üyeleri birbirine güvenir.					
Grup üyeleri birbirini cesaretlendirir.					
Grup üyeleri söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterir.					
Grupta birbiriyle çatışan görüşler olduğunda gruptakiler bunları tartışmaya açar.					
Çalıştıkları konuda, grup üyeleri ortak bir görüş oluşturur.					
Grup üyeleri birlikte çalışmaktan hoşlanır.					
TOPLAM					
GENEL TOPLAM					

YORUMLAR:

.....
.....

ÖZ DEĞERLENDİRME FORMU

Öğrencinin Adı ve Soyadı: Sınıf: Tarih:

Bu çalışmada neler yaptım?

.....
.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada neler öğrendim?

.....
.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada başarılı olduğum bölümler hangileriydi?

.....
.....
.....
.....
.....

Bu çalışmada en çok zorlandığım bölümler hangileriydi?

.....
.....
.....
.....
.....

Çalışmamı yaparken beklemediğim nelerle karşılaştım?

.....
.....
.....
.....
.....

Bu çalışmayı tekrar yapsaydım şu şekilde yapardım:

.....
.....
.....
.....
.....

PROJE DEĞERLENDİRME FORMU

Projenin Adı :
Öğrencinin Adı ve Soyadı :
Sınıf ve Nu :

GÖZLENECEK ÖĞRENCİ KAZANIMLARI	DERECELER				
	Çok iyi	İyi	Orta	Geçer	Yetersiz
	5	4	3	2	1
I. PROJE HAZIRLAMA SÜRECİ					
Projenin amacını belirleme					
Projeye uygun çalışma planı yapma					
Grup içinde görev dağılımı yapma					
İhtiyaçları belirleme					
Farklı kaynaklardan bilgi toplama					
Projeyi plana göre gerçekleştirme					
TOPLAM					
II. PROJENİN İÇERİĞİ					
Türkçeyi doğru ve etkili kullanma					
Bilgilerin doğruluğu					
Toplanan bilgilerin analiz edilmesi					
Elde edilen bilgilerden çıkarımda bulunma					
Toplanan bilgileri düzenleme					
Kritik düşünme becerisini gösterme					
TOPLAM					
III. SUNU YAPMA					
Türkçeyi doğru ve etkili konuşma					
Sorulara cevap verebilme					
Sunuyu ilgi çekici şekilde yapma					
Sunuyu hedefe yönelik materyalle destekleme					
Sunuda akıcı bir dil ve beden dilini kullanma					
Verilen sürede sunuyu yapma					
Sunu sırasındaki öz güvene sahip olma					
Severek sunu yapma					
TOPLAM					
GENEL TOPLAM					

Öğretmenin yorumu:.....
.....

ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU

Ünite Adı :
Öğrencinin Adı ve Soyadı :
Sınıfı :
Öğrenci Nu :

GÖZLENECEK ÖĞRENCİ KAZANIMLARI	DERECELER				
	Her zaman	Sıklıkla	Bazen	Nadiren	Hiçbir zaman
	5	4	3	2	1
I. DERSE HAZIRLIK					
1. Psikoloji ile ilgili bilgi kaynaklara nasıl ulaşacağını bilir.					
2. Ulaştığı kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanır.					
3. Derse değişik yardımcı kaynaklarla gelir.					
4. Derse hazırlıklı gelir.					
TOPLAM					
II. ETKİNLİKLERE KATILMA					
1. Psikoloji ile ilgili görüşlerini çekinmeksizin ifade eder.					
2. Görüşü sorulduğunda söyler.					
3. Psikoloji ile ilgili yeni ve özgün sorular sorar.					
4. Belirttiği görüşler ve verdiği örnekler özgündür.					
5. Dersi iyi dinlediğini gösteren sorular sorar.					
TOPLAM					
III. İNCELEME - ARAŞTIRMA – GÖZLEM					
1. Bilgi toplamak için çeşitli kaynaklara başvurur.					
2. Kendisine verilen kaynaklarla yetinmeyip psikoloji ile ilgili başka kaynaklar araştırır.					
3. İnceleme ve araştırma görevlerini özenerek yapar.					
4. Gözlemleri sonucunda mantıksal çıkarımlarda bulunur.					
5. Araştırma ve inceleme sonucunda genellemeler yapar.					
TOPLAM					
IV. BİLİMSEL YÖNTEM					
1. Bilinenlerden bilinmeyeni kestirir.					
2. Verileri listeler.					
3. Veriler üzerinde analiz ve sentez yapar.					
4. Ulaşılan sonuçları doğru yorumlar.					
5. Sonuçlara uygun rapor yazar.					
6. Araştırma sonuçlarını sunar.					
7. Araştırma ve inceleme sonuçlarından genellemelere ulaşır.					
TOPLAM					
GENEL TOPLAM					

13. KAYNAKÇA

- BAYMUR, Feriha; Genel Psikoloji, (11 Baskı), İnkılâp Kitabevi, İstanbul, 1994.
- BALTAŞ, Acar; Üstün Başarı, (6 Baskı), Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
- BAYKUL, Y ve Diğerleri; Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, Devlet kitapları, Ankara, 2001.
- CÜCELOĞLU, Doğan; İnsan ve Davranışı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1997.
- CÜCELOĞLU, Doğan; Yeniden İnsan İnsana, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
- DEMİREL, Özcan; Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, 1997.
- DEMİREL, Özcan; Genel Öğretim Yöntemleri, Usem Yayınları, Ankara, 1994.
- DÖKMEN, Üstün; Küçük Şeyler, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- DÖKMEN, Üstün; İletişim Çatışmaları ve Empati, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1998.
- GEÇTAN, Engin; Çağdaş İnsanda Normal Dışı Davranışlar, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara, 1978.
- HAKAN, Ayhan; (Editör); Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler, Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- HIZIROĞLU, G. ve diğerleri; Psikoloji Ansiklopedisi, Paymaş Video ve Dizgi Tesisleri, İstanbul, 1984.
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem; Sosyal Bilimler Öngörü Çalışması Psikoloji Alt Grubu Rapor Özeti, TÜBA Günce Dergisi, Sayı 37, Sayfa, 2007.
- KAĞITÇIBAŞI, Çiğdem; İnsan ve İnsanlar, Evrim Yayınları, İstanbul, 1999.
- KARAKAŞ, Sirel; Psikoloji biliminde yöntem sorunu. Psikoloji Dergisi Özel Sayısı, 6 (21), 45-54, 1987.
- KARAKAŞ, Sirel; Bilimsel Psikoloji: Temel İlkeler. Ankara: TBMM Vakfı Tes, 1988.
- KARAKAŞ, Sirel; Nedensellik ilişkisi ve pozitif bilimin amaçları açısından deneysel ve korelatif yaklaşımlar. Klinik Psikiyatri Dergisi, 5(2), 72-81, 2002.
- KARAKAŞ, Sirel; Zekâ: Ülkemizdeki durum: İşlevsel ve yapısal unsurları, Eğitimde Zekâ ve Yaratıcılık, Ankara: Millî Eğitim Bas., 2002.
- KARAKAŞ, Sirel; Beden Zihin Sorunundan Beyin Biliş İlişkisine: Felsefeden Pozitif Bilimlere. S. Karakaş, C. İrkeç, N. Yüksel (Ed.), Beyin ve Nöropsikoloji: Temel ve Klinik Bilimler (s. 3-30), Ankara: Çizgi Tıp Yayınevi, 2003.
- KARAKAŞ, Sirel; BİLNOT Bataryası El Kitabı: Nöropsikolojik Testler için Araştırma ve Geliştirme Çalışmaları (2. baskı). Ankara: Eryılmaz Offset Matbaacılık Gazetecilik, 2006.

- KARAKAŞ, Sirel; Kognitif nörobilimde açıklamalar: Kuram ve modeller (Bölüm 1). Sirel Karakaş (Editör), Kognitif Nörobilimler. Ankara: MN Medikal & Nobel, 2008.
- KARAKAŞ, Sirel (Editör); Psikolojiye Giriş: Ders Kitabı (18. baskı) (Çev.: H. Arıcı ve diğ.). Ankara: Meteksan, 2009.
- KARANCI, Nuray. A.(Editör), Farklılıkla Yaşamak, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara, 1997.
- KURT, İhsan; Türk Atasözleri Psikolojik Bir Yaklaşım, Kültür Yayınları, Ankara, 1991.
- KÖKNEL, Özcan; Zorlanan İnsan, (1. Basım), Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1987.
- KÜÇÜKAHMET, Leyla; Öğretim İlke ve Yöntemleri, Gazi Büro Kitabevi, Ankara, 1994.
- ONUR, Bekir; Gelişim Psikolojisi, (4. Baskı), İmge Kitapevi Yayınları, Ankara, 1997.
- ÖZÇELİK, Durmuş Ali; Ölçme Ve Değerlendirme, (3. Basım), Ösym Yayınları, Ankara, 2004.
- ÖZGÜVEN, İ. Ethem; “Ölçme ve Değerlendirme Tekniklerini Kavrayabilme” Pdrem Yayıncılık, Ankara, 1999.
- ÖZTÜRK, M. Orhan; Ruh Sağlığı ve Hastalıkları, Türkiye Sinir ve Ruh Sağlığı Derneği Yayınları, Ankara, 1981.
- SENEMOĞLU, Nuray; Gelişim, Öğrenme ve Öğretim, Danıştay Yayınları, 2005.
- SÖNMEZ, Veysel; Program geliştirmede Öğretmen El Kitabı, Anı Yayıncılık, Ankara, 2003.
- TAN, Hasan Psikolojik Danışma ve Rehberlik, MEB. Yayınları, Öğretmen Yayınları Dizisi: 163, Ankara, 1995.
- TAN, Ş.-Y.KAYABAŞI-A.ERDOĞAN, Öğretimi Planlama ve Değerlendirme, (4 Baskı), Anı Yayıncılık, Ankara, 2003.
- TAVŞANCIL, Ezel; Tutumların Ölçülmesi Ve Spss İle Veri Analizi, (1. Baskı), Nobel Yayınları Ankara. 2002.
- TURGUT, Fuat; Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları, (5. Basım), Saydam Matbaacılık, Ankara, 1987
- ULUSOY, Ayten (Editör); Gelişim ve Öğrenme, Anı yayıncılık, Ankara, 2002
- ÜN AÇIKGÖZ, Kamile.; Aktif Öğrenme, Eğitim Dünyası Yayınları, İzmir, 2005
- YALÇIN, Kızbes, KARAKAŞ, Sirel; Çocuklarda Bilgi İşlemedeki Üst İşlemlerin Yaşa Bağlı Değişimi. Türk Psikiyatri Dergisi, baskıda.
- YILDIRIM, Cemal; Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme, (4. Basım), ÖSYM Yayınları, Ankara, 1999.
- YÖRÜKOĞLU, Atalay; Çocuk Ruh Sağlığı, (28. Basım), Özgür Yayınları, İstanbul, 2006

YÖRÜKOĞLU, Atalay, Gençlik Çağı, Ruh Sağlığı Ve Ruhsal Sorunlar, Özgür Yayınları, Ankara, 1998.

Yararlanılan İnternet Adresleri

- <http://www.meb.gov.tr>
- <http://www.ogm.gov.tr>
- <http://www.apa.org/>
- <http://sirelkarakas.com>
- http://ogm.meb.gov.tr/gos_kanun.asp
- <http://denizli.meb.gov.tr/mlokurs/dosyalar/ome/06omearaclar.htm> (06/02/2008)